

U

F

Jaarverslag 2022

F

Inhoudsopgave

Colofon:

Vormgeving:

G2K Creative Agency,
Groningen/Amsterdam

Fotografie:

Nick Hannes, met uitzondering van
pag 6: Jos Jansen
pag 8: Reyer Boxem
pag 18: Maarten Delobel
pag 23: Shutterstock / Mongkolchon Akesin
pag 40: Gerhard Taatgen

Interviews:

pag 18 en 24: Nienke Beintema
pag 22: Sara Plat
pag 28: Kirsten Otten

Met dank aan Mark Houben

Dit verslag is gecontroleerd door
Miedema Accountants te Sneek.
De controleverklaring is op te vragen
via info@uef.nl

Contact:

Bezoekadres:
Oude Kijk in 't Jatstraat 41
9712 EC Groningen

Postadres:
Postbus 72
9700 AB Groningen

T: (+31) 050 363 7595
E: info@uef.nl

www.uef.nl

1	Bestuursverslag 2022	4	2	Financieel verslag 2022	46
1.1	Moving science forward, Stef Kranendijk	6	2.1	Kengetallen	48
1.2	Over het UEF en de RUG	8	2.2	Balans per 31 december 2022	49
1.3	Het UEF 2022 in vogelvlucht	10	2.3	Staat van baten en lasten over 2022	50
1.4	Ontwikkelingen	12	2.4	Kasstroomoverzicht over 2022	51
1.5	Toekenningen	14	2.5	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	52
1.6	Leven aansturen met licht, Ben Feringa	18	2.6	Toelichting op de balans per 31 december 2022	54
1.7	Natuurbeheer is weerbarstig, Jully Seema Senteu	22	2.7	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	58
1.8	Een computer die werkt zoals onze hersenen, Georgi Gaydadjiev	24	2.8	Overige toelichtingen	59
1.9	Ik krijg nu colleges van topwetenschappers, Ekram Shoa Jemal	28		Bijlagen	60
1.10	Inkomsten	30	1	Overzicht Bestemmingsreserves en –fondsen	60
1.11	Fondsen op naam en en bijzondere leerstoelen	32	2	Baten en lasten UEF	62
1.12	Beleid	36			
1.13	Organisatie	40			
1.14	Dankwoord	42			

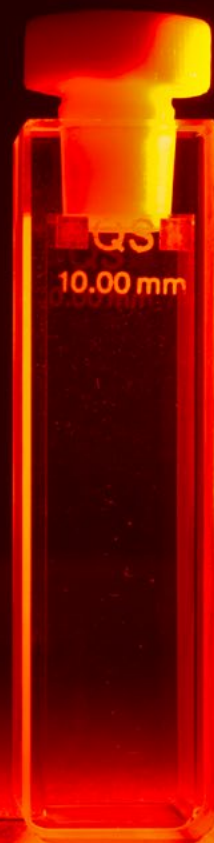
1

Bestuursverslag 2022

1.1

Moving science forward

Onderzoek en onderwijs moet je blijven ontwikkelen, vertelt Nobelprijswinnaar Ben Feringa in dit jaarverslag. Het front van wetenschap en kennis moet altijd verder opschuiven, voorbij de horizon, met steeds nieuwe fundamentele ontdekkingen. Vaak zonder dat je direct weet wat het nut is.

Maar later, op de lange termijn, blijkt die kennis onmisbaar voor antwoorden op de vraagstukken waar we als samenleving voor staan. De snelle ontwikkeling van vaccins tijdens de COVID-pandemie, bijvoorbeeld, was alleen mogelijk dankzij fundamenteel onderzoek van veertig jaar eerder.

Juist op het gebied van die langdurige ontwikkeling van fundamentele kennis kan en wil het Ubbo Emmius Fonds een belangrijke rol spelen. De projecten die we de afgelopen jaren hebben ondersteund passen daar nadrukkelijk bij. Het onderzoek van Feringa, waar we in 2022 2,5 miljoen euro aan hebben toegezegd en dat anders misschien helemaal niet van de grond zou komen. Maar ook CogniGron, het onderzoekscentrum naar 'de computer van de toekomst'. Een pionier in Europa en uniek omdat het principes uit de materiaal-, computer- én hersenwetenschappen bij elkaar brengt. Onderzoeker Georgi Gaydadjiev is er, ook in dit verslag, zelfs van overtuigd dat we al op kortere termijn resultaten kunnen verwachten.

Ook gericht op de lange termijn - en net zo ambitieus - is ons M20 Promotieprogramma. Gedurende meerdere decennia willen we jaarlijks tien nieuwe PhD-grants toekennen, verbonden aan de RUG-Schools. Daar wordt niet alleen baanbrekend inter- en multidisciplinair

onderzoek gedaan, maar ook de aansluiting gezocht met de samenleving, het bedrijfsleven, instellingen en non-profitorganisaties.

De pilot voor het M20 programma is in 2022 succesvol afgerond. Dat betekent dat we vanaf 2023 echt van start kunnen gaan. De bedoeling is dat we op deze manier jaarlijks vanaf 2026 continue veertig PhD's financieren, een structurele en fundamentele aanvulling op het huidige aantal promotieplaatsen bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Lange termijn, structureel, interdisciplinair en samenwerken met de buitenwereld zijn voor ons fonds leidende uitgangspunten. Met als doel 'moving science forward' zoals ons nieuwe devies luidt. Om onze ambities te kunnen realiseren hebben we de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan onze interne organisatie. Ook in 2022 hebben we daarin belangrijke stappen gezet: in de governance, ons acceptatie- beleggings- en toekenningsbeleid en, heel praktisch, in een nieuwe huisstijl met bijbehorende website www.uef.nl.

We kunnen daarom vooral terugkijken op een jaar van concretisering en realisering, een jaar waarin we verder konden bouwen op een steeds steviger fundament. De komende jaren kunnen we vanuit dit solide fundament

verder bouwen aan ons fonds. Onder meer door ons actief op de werving van legaten te gaan focussen. Veel alumni, bijvoorbeeld, voelen zich sterk betrokken bij onze universiteit. Anderen hebben een sterke binding met een specifiek maatschappelijk of onderzoeksveld. En wat is er nu mooier om, na een succesvol leven, iets terug te kunnen doen voor je alma mater of bij te dragen aan een betere toekomst!

Ik wil namens het bestuur alle donateurs, foundations, instellingen en andere partners hartelijk danken voor hun support. Wat dat betekent, voor de kennis en wetenschap, maar ook voor de betrokken onderzoekers en studenten zelf, leest u in dit jaarverslag. Ook bedank ik de medewerkers van de afdeling Alumni-relaties en Filantropie en al die onderzoekers en studenten die zich voor ons fonds inzetten. Tot slot een bijzonder woord van dank voor Eddie Perdok, mijn voorganger als voorzitter, voor al die jaren van tomeloze toewijding en betrokkenheid. Onder zijn leiding heeft het UEF zich kunnen ontwikkelen tot een fonds dat daadwerkelijk kan helpen de wetenschappelijke horizon te blijven verleggen: moving science forward.

Stef Kranendijk
Voorzitter Ubbo Emmius Fonds

1.2

Inleiding

Over het Ubbo Emmius Fonds

Het Ubbo Emmius Fonds, voluit 'Stichting Ubbo Emmius Fonds, de Groningen University Foundation' (RSIN 816046591), steunt vooruitstrevend onderzoek en onderwijs aan de Rijksuniversiteit Groningen. Want, wetenschap verandert de wereld. Door fundamentele vragen te stellen over bijvoorbeeld gezondheid, duurzaamheid, energie of cultuur vinden we oplossingen voor de vraagstukken waar onze wereld voor staat. Ons fonds richt zich op de RUG, maar is wel onafhankelijk van de universiteit. We hebben een zelfstandig, onbezoldigd bestuur van merendeels RUG-alumni. De afdeling Alumnirelaties en Filantropie van de universiteit ondersteunt ons in onze werkzaamheden. Het UEF is een door het CBF Erkend Goed Doel en is als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) vrijgesteld van erf- en schenkbelasting. We onderschrijven de beginselen zoals vastgelegd in de CBF-code voor Goed Bestuur en voeren onze werkzaamheden uit zonder winstoogmerk. Ons fonds is vernoemd naar de eerste rector van de Rijksuniversiteit Groningen: Ubbo Emmius (1547-1625).

Over de Rijksuniversiteit Groningen

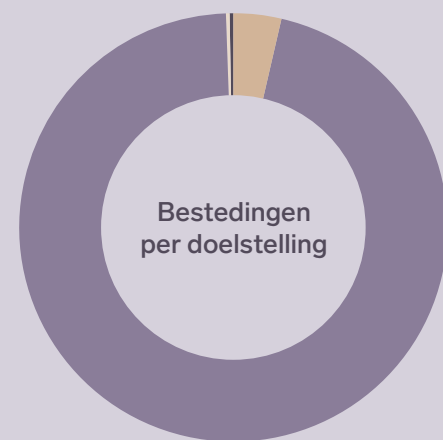
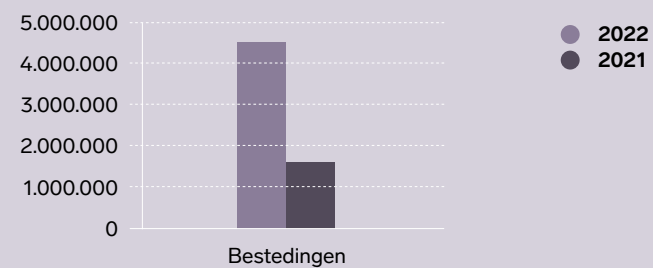
De Rijksuniversiteit Groningen is een internationaal georiënteerde universiteit, verankerd in Noord-Nederland, met een rijke academische traditie. Sinds haar oprichting in 1614 heeft de RUG grote academici voortgebracht, zoals de eerste vrouwelijke student in Nederland, de eerste Nederlandse ruimtevaarder en meerdere Nobelprijswinnaars. De RUG hoort bij de mondiale top van universiteiten met een top 100-klassering in onder andere de ARWU Shanghai Ranking en de THE World University Rankings. Het is een brede universiteit met onderzoek en onderwijs in alfa, bèta, gamma en medische wetenschappen. Dat biedt de mogelijkheid om interdisciplinair te werken en vraagstukken vanuit verschillende kennisgebieden in samenhang te benaderen. De RUG is nauw verbonden met het Universitair Medisch Centrum Groningen.

1.3

Het UEF 2022 in vogelvlucht

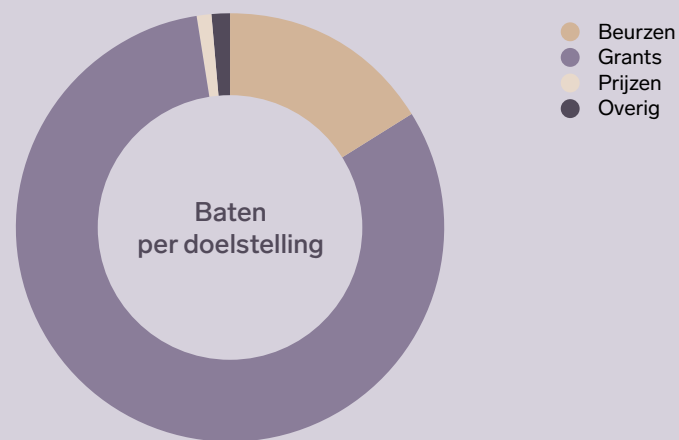
Bestedingen:

2022	2021
4.554.873	1.635.647

Dit waren onze bestedingen per doelstelling:

Thema	Bestedingen	Percentage
Beurzen	€ 174.243	3,8%
Grants	€ 4.359.630	95,7%
Prijzen	€ 17.500	0,4%
Overig	€ 3.500	0,1%
Totaal	€ 4.554.873	100%

Dit waren onze baten per doelstelling:

Thema	Baten	Percentage
Beurzen	€ 113.886	16,3%
Grants	€ 567.581	81,4%
Prijzen	€ 7.500	1,1%
Overig	€ 8.385	1,2%
Totaal	€ 697.352	100%

Onze doelstelling:

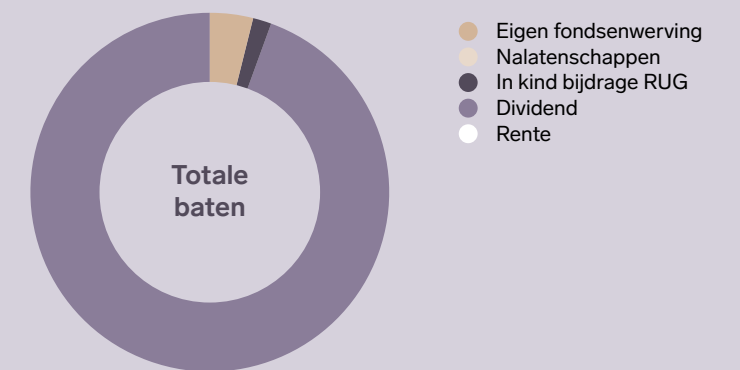
De bevordering van het onderwijs en het onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen en alles wat daarmee in de ruimste zin verband houdt.

Onze missie:

Dankzij de onderzoeks- en onderwijsprojecten die gesteund worden door het Ubbo Emmius Fonds, kunnen antwoorden gezocht worden op vragen die, wereldwijd, spelen in onze maatschappij. Want wetenschap is de basis voor vooruitgang.

Dit waren onze totale baten (incl. financiële baten) in 2022:

Totale baten		
Eigen fondsenwerving	€ 697.352	3,9%
Nalatenschappen	€ 0	0%
In kind bijdrage RUG	€ 333.000	1,9%
Dividend	€ 16.868.566	94,2%
Rente	€ 205	0%
Totaal	€ 17.899.123	100%

Dit was het karakter van onze baten:

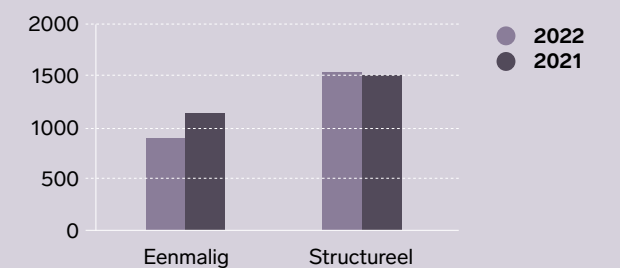
Eenmalig	€ 17.487.062
Structureel	€ 412.061
Totaal	€ 17.899.123

Dit was de herkomst van onze totale baten:

Non-profit	€ 557.121
Particulieren	€ 17.339.247
Profit	€ 2.755
Totaal	€ 17.899.123

Zo gaven onze donateurs:

Aantal donaties	2022	2021
Eenmalig	886	1131
Structureel	1524	1496
Totaal	2410	2627

1.4

Ontwikkelingen

Wie de cijfers in dit jaarverslag oppervlakkig bekijkt, zou de indruk kunnen krijgen dat het Ubbo Emmius Fonds grillig presteert. Toch is het tegendeel waar, 2022 is vooral een jaar van concretisering en realisering. Dat heeft alles te maken met de grote gift die we in 2016 hebben ontvangen en waarvan de afhandeling nu de eindfase begint te bereiken. In eerdere verslagen hebben we de schenking en de impact daarvan nader toegelicht.

Tot nog toe ontvingen we hieruit ongeveer 127 miljoen euro. Omdat de schenking in verschillende, ongelijke tranches is uitgekeerd – het grootste deel in 2021 – zijn onze jaarcijfers zeer wisselend met het ene jaar zeer hoge en het andere veel lagere baten, met bijvoorbeeld bijbehorende sterk wisselende bestedingsratio's.

De komende jaren zullen we waarschijnlijk nog een relatief beperkt bedrag uit deze grote schenking ontvangen. We verwachten daarom dat na 2023 of 2024 het effect op de jaarcijfers uitdooft en dat we een normalisering zullen zien. De ontvangsten uit de reguliere fondsenwerving waren lager ten opzichte van 2021. Dit komt vooral omdat onze focus op dit moment ligt op onze governance, het beleggings- en bestedingsbeleid en ons relatiebeheer. We zijn van plan ons de komende jaren weer meer te richten op actieve fondsenwerving.

Concretisering en realisering

Wat betreft de governance hebben we ook in 2022 een aantal belangrijke stappen gezet. Op verschillende terreinen hebben we ons beleid concreter gemaakt en duidelijker vastgelegd. Bijvoorbeeld in een samenwerkingsovereenkomst met de RUG, een acceptatiebeleid met betrekking tot donaties, het onderbrengen van onze administratie bij het kantoor BDO in plaats van bij de financiële dienst van de RUG, en de opzet van het M20 Promotieprogramma.

Voor dat laatste werd in 2022 een pilot gehouden, met de toekenning van vier beurzen. Dankzij de hiermee opgedane ervaring kan het programma in 2023 volledig van start. Na CogniGron, het onderzoeksinstituut dat werkt aan de computer van de toekomst, is dit ons grootste en meest ambitieuze project. Het is de bedoeling dat we de komende decennia jaarlijks tien grants voor promotieplaatsen toekennen. Omdat het bestedingsbeleid veel aandacht vraagt is het bestuur uitgebreid met een lid dat zich hier meer specifiek op zal richten.

Met de ondersteuning van Nobelprijswinnaar Ben Feringa met in totaal 2,5 miljoen euro hebben we bovendien nog twee mogelijk grensverleggende onderzoeken aan onze

projectenportefeuille toegevoegd. Ook kregen we een nieuwe huisstijl en een eigen website. Verderop in dit verslag lichten we deze onderwerpen verder toe.

Bestedingsdoelen

Het UEF wil met haar projecten, waar mogelijk, aansluiten bij de aandachtsgebieden van de Rijksuniversiteit Groningen. De universiteit legt de nadruk op interdisciplinair onderzoek en onderwijs, met als doel wetenschap doelgericht in te zetten voor de maatschappij in interactie met het bedrijfsleven, instellingen en non-profitorganisaties. Om de banden tussen faculteiten onderling en met de maatschappij te versterken zijn vier Schools opgericht.

- de *Wubbo Ockels School* is toegespitst op energietransitie en klimaatverandering voor een duurzame planeet;
- de *Aletta Jacobs School* op gezond ouder worden, volksgezondheid en werken aan een gezonde samenleving;
- de *Jantina Tammes School* op digitale innovatie, kunstmatige intelligentie, en technologische vooruitgang voor een kennismaatschappij;
- de *Rudolf Agricola School* op bestuur, politiek en duurzame processen om een duurzame samenleving tot stand te brengen.

De Schools stellen onderzoekers, promovendi en studenten in staat zich in de breedte te ontwikkelen op thema's die belangrijk zijn voor de samenleving. Elke School is daarom georganiseerd als een netwerk dat diverse faculteiten met elkaar verbindt. Het UEF wil met name via het M20 Promotieprogramma de Schools ondersteunen.

Samenwerking Groninger Universiteitsfonds - noodfonds

De Rijksuniversiteit Groningen kent een tweede universiteitsfonds: het Groninger Universiteitsfonds. UEF en GUF zoeken steeds meer de samenwerking. Zo is het bijvoorbeeld de bedoeling dat er een meer gezamenlijke (secretariële) ondersteuning komt van beide fondsen. In 2022 werd er concreet samengewerkt bij de vorming van een noodfonds voor studenten uit Oekraïne en Rusland die door de oorlog in de financiële problemen zijn gekomen. Het UEF heeft 50.000 euro beschikbaar gesteld aan dit noodfonds.

1.5

Toekenningen

In 2022 kon het Ubbo Emmius Fonds 4.554.873 euro toekennen ten behoeve van onderzoek en (studie)beurzen. De projecten die wij steunen zijn zeer gevarieerd, van een kleine beurs of aanmoedigingsprijs tot grootschalig miljoenenonderzoek. We maken in onze doelstellingen onderscheid tussen *beurzen* (studiebeurzen voor studenten), *grants* (ondersteuning wetenschappelijk onderzoek en onderzoeksbeurzen voor PhD's), *prijzen* (stimuleringsprijzen voor studenten, docenten en onderzoekers) en *overig*.

Ons bestuur bepaalt welke projecten gefinancierd worden, al is het grootste deel van de door het UEF beheerde gelden wel in meer of mindere mate geoormerkt. Die gelden moeten dus besteed worden conform de doelstellingen waarvoor ze geworven of gedoneerd zijn. Het fonds op naam Eric Bleumink Fellowship heeft een eigen bestuur dat de beurzen toekent.

Hieronder lichten we een aantal projecten toe. Een totaaloverzicht is te vinden op pagina 60 en 61.

Chirality and Motion – het ontstaan van leven en slimme medicijnen

In 2016 won Ben Feringa de Nobelprijs voor Scheikunde voor het revolutionaire ontwerp van een nanomotor: een moleculaire machine die vele malen dunner is dan een menselijke haar. Dergelijke extreem kleine motoren kunnen tot baanbrekende vernieuwing leiden op het gebied van slimme materialen, medische technologie of energieopslag.

Het UEF steunt zijn onderzoeksgroep de komende vijf jaar met in totaal 2,5 miljoen euro. Feringa wil graag fundamenteel onderzoek doen op twee gebieden: spiegelbeeldvorming (chiraliteit) bij moleculen en 'slimme medicijnen'. Het eerste kan inzicht geven in hoe leven ontstaat, het tweede hoe we medicijnen zo kunnen toedienen dat ze pas gaan werken als ze zich op de juiste plek in het lichaam bevinden. In het interview op pagina 18 licht Ben Feringa beide projecten toe en vertelt hij waarom steun vanuit het UEF voor hem zo belangrijk is.

M20 Promotieprogramma

Het M20 Promotieprogramma is een langdurig initiatief van het UEF voor promovendi die zich willen ontwikkelen als interdisciplinair onderzoeker. De komende decennia zullen vanuit ons fonds jaarlijks tien promotieplaatsen aan de RUG Schools worden bekostigd (zie ook hoofdstuk 4). In totaal gaat het waarschijnlijk om een bedrag van ongeveer 106 miljoen euro en meer dan 350 onderzoekers die zo gefinancierd zullen worden en een start kunnen maken als wetenschapper. Daarmee leveren we voor een zeer lange periode een belangrijke bijdrage aan de brede ontwikkeling van wetenschappelijke en maatschappelijk relevante kennis,

de persoonlijke ontwikkeling van jonge onderzoekers, én aan de strategische doelen van de RUG.

In 2022 is een pilot met vier promotieplaatsen gestart zodat we ervaring konden opdoen met het proces van aanvraag tot toekenning, uitbetaling en verantwoording. De pilot is met de betrokken partijen geëvalueerd met als resultaat een Memorandum of Understanding met de RUG en een Call for Proposals waarin de voorwaarden, richtlijnen en werkwijze verder zijn uitgewerkt. Ook wordt een bestedingscommissie ingesteld die zorg draagt voor de beoordeling en toekenning van de aanvragen. In 2023 gaat het programma volledig van start met tien nieuwe grants.

CogniGron – de computer van de toekomst

Wat als computers ongekende hoeveelheden complexe gegevens zouden kunnen verwerken? Wat als de hele wereld deze nieuwe computerkracht kan gebruiken zonder de energiebronnen van onze planeet uit te putten? Bij het onderzoekscentrum CogniGron (Groningen Cognitive Systems and Materials) zijn ze ervan overtuigd dat dit kan.

Het centrum is uniek in de wereld. Een internationaal, multidisciplinair team van toponderzoekers doet er fundamenteel onderzoek naar zelflerende materialen en systemen voor een cognitieve computer - een computer die het vermogen heeft om te leren en complexe uitdagingen op een superefficiënte manier aan te pakken, geïnspireerd door hoe het brein werkt. Dit betekent een volledig andere computer dan die we nu kennen. Ons brein gebruikt een ingenieus neurale netwerk om complexe informatie te verwerken, veel efficiënter dan welke computerchip ook, die elk stukje informatie stap voor stap van transistor naar transistor stuurt. Bovendien combineren de hersenen, anders dan de huidige computers, in feite verwerking en opslag in één keer. Zeer sterk gesimplificeerd zou je kunnen zeggen dat het brein analoge informatie verwerkt, deze informatie ook parallel kan verwerken en er geen uitwisseling tussen geheugen en verwerking hoeft plaats te vinden, waardoor relatief heel weinig energie wordt verbruikt. Computers werken digitaal en zijn weliswaar heel snel, maar moeten stap voor stap alle 0-1 bits afgaan.

Dat kost gigantisch veel energie. Waar ons brein voor een bepaalde taak 20 Watt verbruikt zou een computer al snel 200.000 Watt nodig hebben. CogniGron streeft ernaar om met advanced materials, in plaats van alleen maar silicium, de huidige innovatieve neuromorphe computers vele malen energie-efficiënter te laten functioneren. De RUG hoort bij de wereldtop op het gebied van onderzoek naar advanced materials, onder meer dankzij het Zernike Instituut.

Het Ubbo Emmius Fonds stelt over de periode 2019 tot en met 2025 in totaal 30 miljoen euro ter beschikking aan CogniGron. Op pagina 24 vertelt hoogleraar Georgi Gaydadjiev over hoe ze een nieuwe blauwdruk, een nieuw paradigma proberen te ontwikkelen voor toekomstbestendig computergebruik.

Eric Bleumink Fellowship – beurzen voor studenten uit arme landen

Het Eric Bleumink Fellowship (voorheen Eric Bleumink Fonds) verstrekt beurzen aan talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden om een of meerdere jaren een masterstudie aan de RUG te volgen. Met de kennis en ervaring die zij in Groningen opdoen kunnen zij zich verder ontplooiën en een leidende bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun eigen land. Veel bursalen zijn afkomstig uit Sub-Sahara Afrika. Daarmee geeft het EBF invulling aan de ambitie van de RUG om meer samenwerking te zoeken met universiteiten en instellingen uit die regio. In 2022 werd in totaal 164.965 euro aan EBF-beurzen uitgekeerd en vijf nieuwe bursalen begonnen in september aan hun studie.

Sinds de start van dit beurzenprogramma in 2000 zijn al meer dan 90 EBF-bursalen in Groningen afgestudeerd. Het EBF kent een eigen bestuur, dat onder meer de beurzen toekent. Job Elders en Dinie Bouwman traden in 2022 af als bestuurslid. Jarenlang hebben zij zich met veel enthousiasme en betrokkenheid ingezet voor het EBF en de bursalen. We willen hen daarvoor zeer hartelijk danken. Per 2023 treden Hacen el-Hacen, Edwina Doting en Elisabeth de Boer toe tot het bestuur.

Op pagina 28 vertelt de Ethiopische Ekram Shoa Jemal wat een EBF-beurs voor haar betekent.

CoCost CoCoST – natuurbeheer en –bescherming in Oost Afrika

De onderzoeksgroep van Han Olf, hoogleraar Community and Conservation Ecology aan de RUG, werkt in het zuiden van Kenia en het noorden van Tanzania aan het project CoCost: Corridors, Coexistence, Synergies, Transitions and Training. In dit gebied ligt het Greater Serengeti-Mara ecosysteem (GSME), een van de laatste grote natuurreservaten op aarde. Door oprukkende landbouw, bevolkingsgroei en klimaatveranderingen staat de biodiversiteit hier zwaar onder druk. Olf en zijn groep brengen hier wetenschappelijk onderzoek, natuurbescherming, lokale bevolking en sociaal-economische partijen bij elkaar met als doel een duurzame

toekomst te realiseren voor zowel mens als natuur. Lokale experts vormen de kern van CoCoST, waaraan vijf PhD-plaatsen zijn verbonden. Het Ubbo Emmius Fonds heeft in 2021 zelf geld toegekend aan dit project, maar trekt ook samen op met nationale en internationale partners. Eerder gaven het Grumeti Fund en DOB Ecology al steun. Dit jaar was er een toezegging van 350.000 euro door de COMON Foundation. Ook de China Scholarship Council, Kenya Wildlife Trust, Tanzania National Parks, One Mara Research Hub en de Universiteit Leiden zijn bij dit project betrokken. Op pagina 22 leest u een interview met de Keniaanse Masai promovendus Jilly Seema Senteu over haar onderzoek voor CoCost.

DigiFonds Noord – educatie in ICT, internet en digitalisering

Het fonds op naam in oprichting DigiFonds Noord is voortgekomen uit de Stichting Groningen Internet Exchange (GN-IX). Dit was een initiatief van de RUG, de NOM en de Gemeente Groningen om ICT en internet in Noord-Nederland te bevorderen. Toen GN-IX in 2021 zou worden opgeheven is het UEF benaderd met de vraag of we een fonds op naam wilden vormen met als doel kleinschalige, lokale en regionale projecten op het gebied van educatie in de ICT, internet en digitalisering in Noord-Nederland te ondersteunen. Vanuit het oude GN-IX is 150.000 euro ingebracht. De eerste projecten zijn al toegekend, onder meer de ontwikkeling van een workshop gericht op scholieren van 8 tot 18 jaar over programmeren. Vanaf 2023 zal DigiFonds Noord statutair en administratief daadwerkelijk een fonds op naam zijn en als zodanig in ons verslag worden opgenomen.

Internationaal trekvogelonderzoek

Samen met een internationaal team doet hoogleraar Trekvoegeologie Theunis Piersma onderzoek naar wad- en weidevogels in Europa, Afrika, Azië en Amerika. Hun gedrag is vooral zo interessant omdat deze vogels elk seizoen van broed- naar overwinteringsgebied trekken en terug, vaak over een afstand van duizenden kilometers. Ze verbinden daarmee ecosystemen overal ter wereld en zijn ook een goede graadmeter van hoe het met deze gebieden gaat. De keuzes die de vogels maken op hun vliegroutes zijn een weerspiegeling van hoe menselijke activiteit de natuurlijke wereld beïnvloedt. Piersma ontving meerdere (internationale) prijzen voor zijn baanbrekende onderzoek, waaronder de Spinozapremie. Het Ubbo Emmius Fonds ondersteunt in samenwerking met andere foundations (o.a. Mava, Gieskes Strijbis Fonds, Vogelbescherming, Triodos Foundation, het Betty Wiegman Fonds en het Ministerie van Buitenlandse Zaken) al jarenlang projecten van hem.

1.6

Leven aansturen met licht

Nobelprijswinnaar Ben Feringa over het belang van blijven vernieuwen

Het is de tragische paradox van de Nobelprijswinnaar: je geniet wereldwijd erkenning, maar geld voor je onderzoek kun je nauwelijks meer vinden. Ben Feringa vond een uitweg, via het Ubbo Emmius Fonds van de RUG. “Het is heel belangrijk dat ik fundamenteel onderzoek kan blijven doen. Niet alleen voor mijzelf, maar ook voor de universiteit. Voor dit vakgebied. En voor de nieuwe generatie onderzoekers.”

Zijn agenda is overvol sinds hij in 2016 de Nobelprijs won. Gastcolleges, tv-optredens, bestuursvergaderingen, schoolbezoeken, beleidsmissies, interviews. Maar stiekem werkt Ben Feringa (1951) het allerliefste gewoon verder aan zijn onderzoek, in zijn lab op de Zernike Campus, samen met zijn studenten en promovendi. Altijd weer op zoek naar nieuwe moleculaire doorbraken.

Juist dat laatste is moeilijk als je Nobelprijswinnaar bent. Je zou denken dat er dan allerlei deuren opengaan voor nieuwe financiering. Maar niets is minder waar. “Ik zit nu opeens zelf in de European Research Council die de grote Europese beurzen toekent”, zegt Feringa op zijn Groningse werkkamer. “Dus ik kan daar geen aanvraag meer indienen. Hetzelfde geldt voor het Groeifonds van de Nederlandse overheid: ook daarvan zit ik nu in het bestuur. Dus ik moet altijd elders op zoek naar onderzoekssubsidies.”

Daarom is hij “geweldig blij” met een grote beurs die hij kreeg van het Ubbo Emmius Fonds van de RUG. “Ik heb ondersteuning gekregen om mijn groep draaiende te houden, onder andere met promovendi en postdocs. Die zorgen ervoor dat alles kan doorgaan als ik op reis ben. En uiteindelijk dus dat ik zelf onderzoek kan blijven doen, samen met mijn medewerkers.”

Wil je dan nog meer nieuwe dingen ontdekken? De ‘moleculaire motortjes’ waarvoor je de Nobelprijs kreeg, waren nog niet het eindpunt?

“Nee, zeker niet. Allereerst wil ik dolgraag doorgaan met het opleiden van de volgende generatie, die het verschil gaat maken. En onderzoek moet je altijd verder blijven ontwikkelen: zorgen dat je het front van wetenschap en kennis blijft opschuiven, voorbij die horizon. Steeds nieuwe fundamentele ontdekkingen blijven doen.”

Fundamenteel? In deze tijd ligt de nadruk toch veel meer op de toepassingen?

“Die toepassingen komen altijd voort uit basale kennis. Neem nu je smartphone: die bouwt voort op fundamentele ontdekkingen in de jaren vijftig, zestig. De coronavaccins waren er nooit binnen een jaar geweest zonder het fundamentele werk van de jaren tachtig. En de crux is: je weet nooit wanneer iets zijn vruchten gaat afwerpen. Als universiteit en als wetenschapper moet je zorgen dat je altijd óók dingen doet waarvan we nu het nut nog niet weten.”

Toch doe je nu lang niet alleen onderzoek.

“Nee, ik wil ook heel graag iets terugdoen. Ik ben tegenwoordig een beetje een boegbeeld van de universiteit, bijvoorbeeld via allerlei lezingen, maar ook in Den Haag. Ik wil graag uitdragen hoe groot de rol van wetenschap is. En ik ga graag zelf mee naar scholen om leerlingen enthousiast te maken voor wetenschap. Met de stichting Feringa on Tour ga ik met studenten langs basis- en middelbare scholen in Noord-Nederland. Jonge kinderen hebben de mooiste vragen: hoe beweegt dat nou, zo’n molecuul? Hoe ziet dat er dan uit? Ze hebben ook allerlei goede vragen over duurzaamheid. En ze vinden de proefjes geweldig: zelf kleuren maken, of appelgeur maken, of een kabelbaantje laten draaien op zonne-energie. Dan beginnen die ogen te glinsteren... dat zijn zulke leuke dingen.”

Maar ook het lab blijft dus trekken?

“Ja, ik wil beslist betrokken blijven bij onderzoek en bij jonge talenten. Die houden mij scherp en zorgen dat ik ook telkens iets nieuws te vertellen heb. Ook in de afgelopen paar jaar hebben we veel echt nieuwe dingen ontdekt. Daar krijg ik een hoop energie van. Laatst hadden we hier bijvoorbeeld drie maanden lang een Duitse masterstudent, en die heeft in die korte tijd een heel nieuw fenomeen ontdekt, zomaar, met die moleculaire motortjes. Helemaal fantastisch. Dat zijn we nu samen verder aan het uitzoeken, wat daar precies aan de hand is.”

Het Ubbo Emmius Fonds draagt bij aan twee van je onderzoeksrichtingen. Kun je daar iets over vertellen?

“De eerste is heel fundamenteel. Je hebt vast weleens gehoord dat veel moleculen een links- en een rechtsdraaiende variant hebben. Die moleculen zijn elkaars spiegelbeeld, als een rechter- en een linkerhand. Dat noemen we chirale moleculen. Die chiraliteit zie je ook in levende organismen. Maar het wonderlijke is: als ik in mijn lab zo'n stof maak, dan krijg ik die beide vormen precies in een verhouding van 50:50. Maar in levende organismen zie je van die moleculen altijd maar één vorm. Suikers en DNA zijn altijd rechtshandig. Amino-zuren – de bouwstenen van eiwitten – altijd linkshandig. Hoe kán dat?”

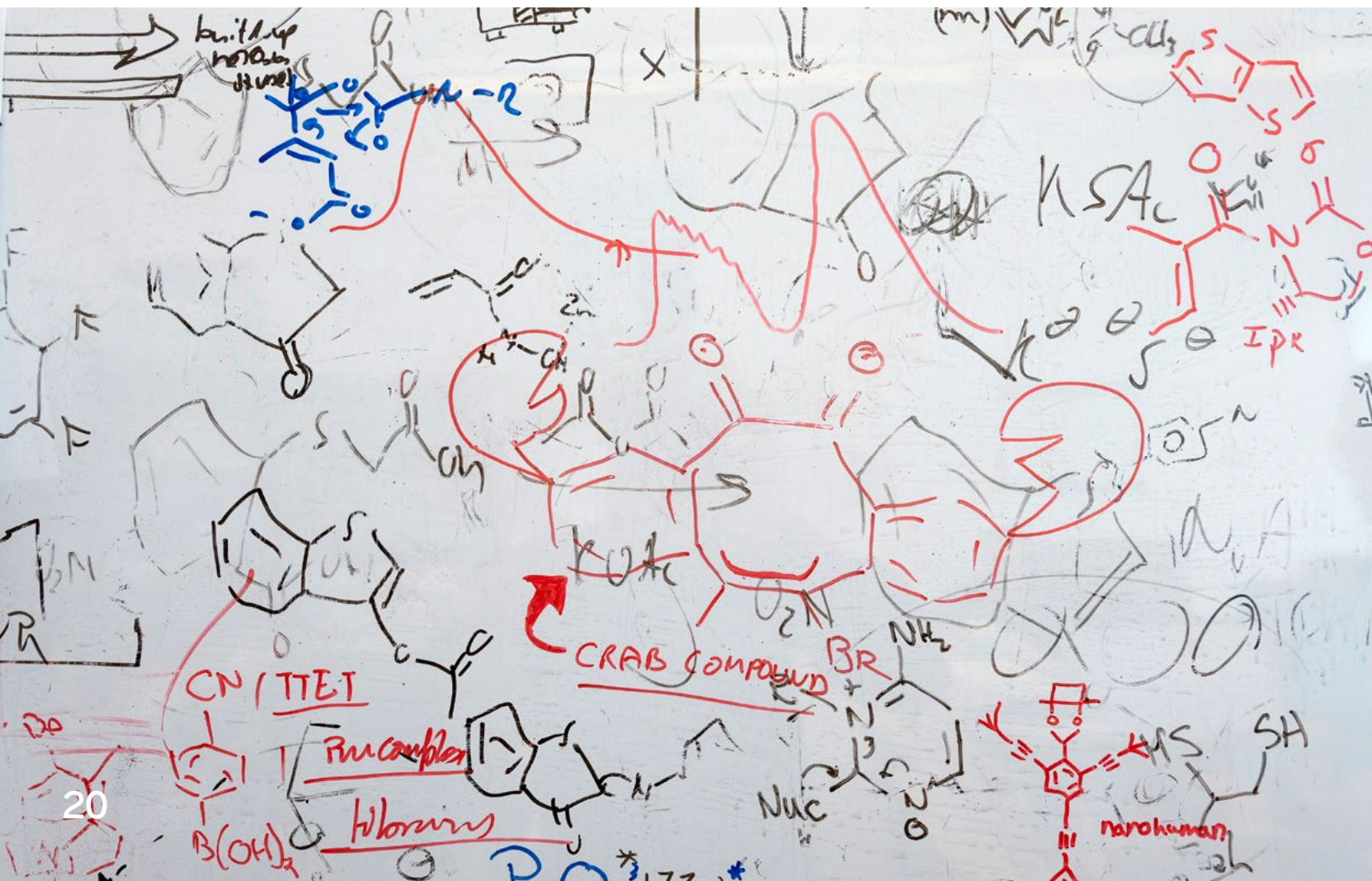
Bedoel je: hoe worden die moleculen in slechts die ene variant gevormd? Of hoe is dat in de natuur ontstaan?

“Allebei. Ik zie die chiraliteit als een soort handtekening van het leven op aarde. Dit raakt aan de essentie van die ene vraag, misschien wel de allerbelangrijkste vraag: over de oorsprong van het leven. Ergens uit die dode materie zijn de eerste bouwstenen van het leven ontstaan. Hóe precies, die vraag is absoluut fascinerend. Het antwoord daarop hebben we nog niet, maar ik vermoed dat die chiraliteit daarin een sleutelrol speelt. En dan heb ik dus twee fundamentele vragen: hoe is die kleine voorkeur ooit ontstaan, en waarom is dat evenwicht vervolgens helemaal naar die ene kant verschoven? Naar die 100 procent in ons lichaam? Wat was dat versterkingsmechanisme? In het lab kennen we het verschijnsel autokatalyse: dat bepaalde stoffen hun eigen vorming stimuleren. Wij zijn benieuwd of dat in de natuur ook te vinden is. Heel spannend. Heel fundamenteel. Als dat lukt, dan zou dat echt een doorbraak zijn.”

En wat is de tweede onderzoeksrichting?

“Die bouwt voort op die moleculaire motortjes. Dat zijn in feite moleculen waarvan een of meerdere zijgroepen kunnen omklappen, bijvoorbeeld onder invloed van licht, waardoor hun werking verandert. Zo werken ook de lichtgevoelige moleculen in je netvlies. Dat principe kun je gebruiken om slimme

‘In levende organismen zie je van moleculen altijd maar één vorm. Suikers en DNA zijn altijd rechtshandig. Amino-zuren – de bouwstenen van eiwitten – altijd linkshandig. Hoe kán dat?’

geneesmiddelen te ontwerpen: medicijnen die niet in je hele lichaam actief zijn, maar alleen op de plek waar ze nodig zijn, omdat we ze dáár activeren. Een antibioticum bijvoorbeeld op de plek van een ontsteking, of chemotherapie op de plek van een tumor. Dan zou je veel minder bijwerkingen hebben. Wij bouwen in feite een lichtschakelaartje in zo'n molecuul in. Als je met licht op de plek schijnt, dan verandert het molecuul een klein beetje en werkt het opeens wél als geneesmiddel.”

Hoe krijg je dat licht dan in het lichaam?

“Dat kan bijvoorbeeld met een dunne sonde. Maar ook met infrarood licht: dat is licht van een onschadelijke golflengte die een paar centimeter in je lichaam kan doordringen. Daar hebben we al succesvolle tests mee gedaan in het lab, samen met onderzoekers van het UMCG. We hebben ook een naam bedacht voor dit vakgebied: fotofarmacologie. Die term begint al internationaal aan te slaan. En je kunt trouwens ook andere dingen doen met van die lichtgevoelige schakelaars. Wij hebben bijvoorbeeld ontdekt dat je daarmee de biologische klok van cellen een paar uur kunt opschuiven.”

Genoeg te doen dus.

“Ja, het is razend druk. Maar daarom ben ik ook zo geweldig blij met die steun van het Ubbo Emmius Fonds. We kunnen écht spannende ontdekkingen doen, vernieuwend bezig zijn, en ook nog eens samenwerken met de medische faculteit, het brede publiek bereiken, de nieuwe generatie onderzoekers opleiden... Heel veel beter wordt het niet. Ik werk hier elke dag met een glimlach.”

Tekst: Nienke Beintema

1.7

Natuurbeheer is weerbarstig

Onderzoekster Jully Seema Senteu over haar onderzoek voor CoCost

De natuur in het Serengeti-Mara-ecosysteem wordt ook wel het achtste wereldwonder genoemd. Als je er bent geweest dan snap je direct waarom. De rijkdom aan *wildlife*, begroeiing, de grootsheid, die is onvergelijkbaar.

'Absoluut als strafwerk!' – omschrijft de Keniaanse Masai promovendus Jully Seema Senteu (37) de veldtochten door de natuurreservaten van Kenia die ze als kind met haar familie maakte. Haar moeder, onderwijzer, en vader, veterinaire wetenschapper, namen het gezin vaak mee op sleeptouw. De vier kinderen kregen papier en pen mee, en altijd een opdracht. 'Omdat mijn vader van vogels houdt, gingen we op zijn verjaardag naar een natuurpark, en moesten evenveel vogels benoemen als zijn leeftijd. En dan niet alleen de huis-tuin-en-keuken-naam, maar ook de wetenschappelijke naam!'

Nu is Seema blij dat ze door deze verplichte familietripjes zoveel weet over de natuur en het ecosysteem van haar land. Ze kan de kennis goed gebruiken nu ze de komende jaren een promotieonderzoek naar natuurbehoud gaat doen in Serengeti-Mara-ecosysteem in Kenia en Tanzania, in het landschap van haar jeugd. Haar onderzoek is onderdeel van het CoCost-project van Han Olff, een multidisciplinair onderzoek naar natuurbehoud van het Serengeti-Mara-ecosysteem.

'De droogte door klimaatverandering is echt problematisch. Voor de mens, maar ook voor dieren.'

Seema heeft de omgeving flink zien veranderen de afgelopen decennia. 'De droogte door klimaatverandering is echt problematisch. Voor de mens, maar ook voor dieren. Als we vroeger naar mijn grootouders gingen dan kwamen we jagende cheeta's tegen, giraffes. Nu moet je uren rijden als je die nog wil zien. De natuur verandert sneller dan mens en dier zich kunnen aanpassen. Dat is heel beangstigend. Als wij als generatie niet handelen, dan is het slechts een kwestie van tijd voordat de aangerichte schade onomkeerbaar is.'

Seema is technisch scheikundige, gespecialiseerd in waterhuishouding en natuurbeheer. Voor haar studie moest ze naar het buitenland. Ze studeerde in Michigan, Delft en Oostenrijk. Aanhaken bij een Gronings onderzoeksproject is dus niet zo gek. 'Pas later realiseerde ik me hoe bijzonder dit is. Studeren in het buitenland is helemaal niet gebruikelijk voor mensen met een Masai achtergrond, en al helemaal niet voor meisjes. Het is ook verschrikkelijk duur. Ik ben dankbaar dat mijn ouders bereid waren om die offers te brengen. Daardoor wil ik iets terug doen voor mijn gemeenschap, voor de wereld.'

Maar de werkelijkheid van het natuurbeheer is ook weerbarstig, weet Seema. 'De wetenschap maakt het zo makkelijk. Er is zoveel informatie, zoals modellen van

ecosystemen die inzicht geven in wat we moeten doen om de milieudegradatie te keren. Maar het is ongelooflijk moeilijk om mensen samen te laten werken. *Communication, collaboration, coordination*, daar gaat het mis.' In het verleden heeft Seema onder anderen gewerkt als natuurbeheerder, researcher en beleidsmaker voor het WWF, NGO's en de regionale overheden, waarbij ze probeerde alle belanghebbenden in het bijzondere natuurgebied in beweging te krijgen. 'Dat is heel lastig. Mensen in de toerisme-sector willen dat er olifanten, cheeta's en wildebeesten lopen. Maar landbouwers willen die olifanten graag op afstand houden, want die verwoesten gewas en kunnen levensgevaarlijk zijn. De een heeft belang bij een snelweg, de ander heeft daar juist last van. Maar het kan nooit zijn: *my way or the highway*. Je moet al die belangen afwegen, ieders taal spreken, zorgen dat iedereen de gevolgen van hun beslissingen goed begrijpt en bouwen aan het vertrouwen tussen de verschillende groepen. Alleen dan is goed natuurbeheer mogelijk. Ons onderzoek is gelukt als alle lokale gemeenschappen in harmonie met *wildlife* en het ecosysteem om hen heen leven.'

Tekst: Sara Plat
Dit interview verscheen eerder in Broerstraat 5, oktober 2022

1.8

Een computer die werkt zoals onze hersenen

Hoogleraar Georgi Gaydadjiev over CogniGron en de computer van de toekomst

Georgi Gaydadjiev is hoogleraar binnen CogniGron. Dit Groningse consortium werkt aan geavanceerde computer-technologie die is geïnspireerd op de werking van de hersenen. 'Als wij die basis eruit weten te filteren, dan hebben we iets heel bijzonders in handen. Juist dat maakt dit werk zo leuk.'

Het dataverkeer in deze digitale tijd neemt razendsnel toe. Zó snel, dat onze computers die ontwikkeling nauwelijks kunnen bijbenen. Daarnaast hebben ze veel energie nodig om al deze data te kunnen verwerken. Nu al gaat meer dan 10 procent van de wereldwijde energievraag naar ICT. Om onze samenleving toekomstbestendig te maken, is daarom een heel nieuw type computer nodig, gebaseerd op heel andere principes.

Dat is de stelling van CogniGron, een Gronings collectief op topniveau, gefinancierd door het Ubbo Emmius Fonds. Binnen CogniGron werken ruim 30 hoogleraren en meer dan 100 docenten, promovendi en masterstudenten uit allerlei landen samen aan de ontwikkeling van de superzuinige, superkrachtige computers van de toekomst.

Een van die hoogleraren is Georgi Gaydadjiev, van oorsprong Bulgaar maar inmiddels al meer dan 30 jaar in Nederland – met een paar intermezzo's in Engeland en Zweden. Hij vertelt, zorgvuldig formulerend in zeer vloeiend Nederlands, waar CogniGron om draait en waarom hij er zo warm voor loopt. "Het meest bijzondere aan dit werk? Wij combineren principes uit de wiskunde, kunstmatige intelligentie, materiaal-, computer- én hersenwetenschappen. Dat is echt een unieke aanpak."

Vanwaar deze nieuwe aanpak? Wetenschappers werken toch al heel lang aan een kwantumcomputer, die alles gaat oplossen?

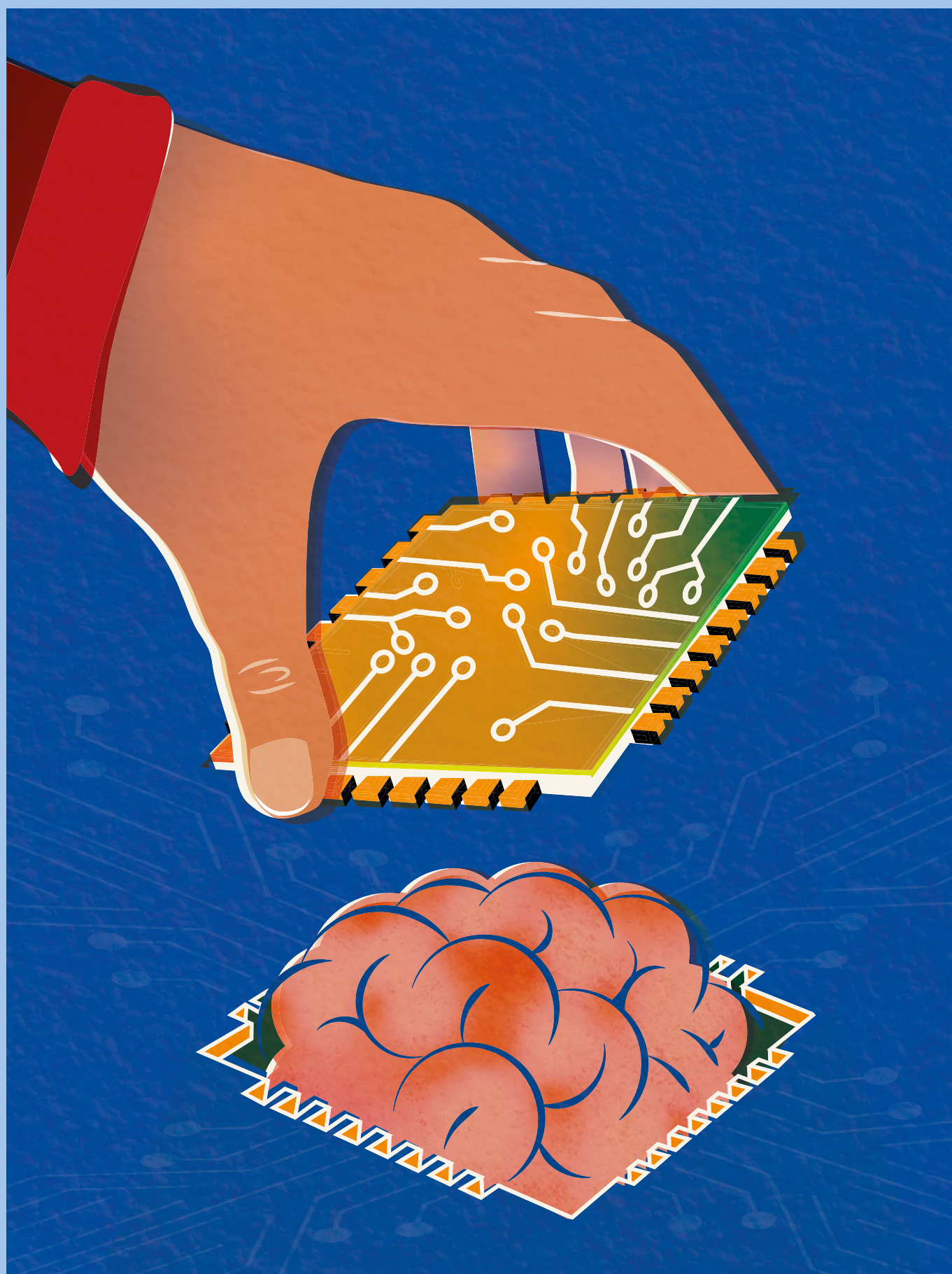
"Dat klopt. Ook een kwantumcomputer gaat uiteindelijk op een heel andere manier berekeningen uitvoeren dan onze huidige computers. Maar het probleem is dat de kwantumnatuurkunde, de theorie waarop die computer is gebaseerd, nog sterk in ontwikkeling is. Het werk daaraan is nog heel fundamenteel. En daarom is de toepassing ervan nog vrij ver weg, misschien nog wel 20 jaar. Wij zoeken naar een oplossing voor de tussentijd. Een oplossing die daarnaast ook bepaalde dingen kan waar een kwantumcomputer niet geschikt voor is."

Waaruit bestaat die oplossing?

"Wij zoeken naar de combinatie van concrete materiaaleigenschappen en principes uit de hersenwetenschappen om bepaalde berekeningen te kunnen uitvoeren. Uiteindelijk resulteert dat in een systeem dat alleen reageert op de relevante signaalveranderingen uit zijn omgeving, net als onze hersenen. De hersenen verwerken ook niet voortdurend alle informatie die binnenkomt – dan zouden we stapelgek worden en niets meer gedaan krijgen. Nee, ik zie bijvoorbeeld iets bewegen, en pas dan zal een deel van mijn hersenen in actie komen om de bijbehorende, zeer specifieke informatieverwerking uit te voeren. Dat is wat *brain-inspired computing* ook gaat doen. En dat is veel efficiënter vergeleken met huidige computers."

‘De uitdaging is om iets te maken dat een oplossing biedt voor een echt maatschappelijk probleem, gebaseerd op hoe het in de natuur geregeld is.’

Wat zijn dat dan voor materialen?

“Het zijn materialen met bepaalde combinaties van bijvoorbeeld elektrische, magnetische en thermische eigenschappen. De kennis daarover – waar Groningen overigens al langer heel sterk in is – combineren we met kennis uit al die andere disciplines. Dat is zo uniek aan dit werk. Maar begrijp me goed: we willen geen kunstmatige hersenen bouwen. We willen de basisprincipes van de informatieverwerking in hersenen begrijpen en inzetten voor efficiënte dataverwerking. Hoe kan het bijvoorbeeld dat onze hersenen zó snel zijn, zó krachtig en efficiënt, en zó'n groot geheugen hebben, en tegelijkertijd zo weinig energie gebruiken?”

Maar van de werking van de hersenen is nog maar een fractie bekend... Is dat niet frustrerend?

“Nee, nee, nee! Dat is nu juist de uitdaging! Iets zoeken, iets maken dat een oplossing biedt voor een echt maatschappelijk probleem, gebaseerd op hoe het in de natuur geregeld is. De natuur is het gelukt. Natuurlijk, dat heeft miljoenen jaren gekost, maar dat was dankzij bepaalde basisprincipes. Als wij die eruit weten te filteren, dan hebben we iets heel bijzonders in handen. Juist dát maakt dit werk heel erg leuk.”

Is het realistisch dat dit gaat lukken?

“Als ingenieur wil ik problemen altijd zoveel mogelijk opknippen in haalbare projectjes. Projectjes die ook echt een verschil gaan maken – niet alleen voor de wetenschap, maar juist ook voor de maatschappij. Ik denk niet dat we een generieke oplossing gaan vinden, een complete, cognitieve supercomputer die alles kan. Wij richten ons daarom op een bepaalde functie, of een bepaalde set van functies, waarmee we meer en meer basisprincipes ontrafelen. Uiteindelijk komen we dan wel richting een generieke oplossing. En in de tussentijd kunnen we die kleine puzzelstukjes al wel inpassen in de huidige computers, om die veel beter te maken. En dat doen we ook al. Dat is het mooie.”

Welke toepassingen komen nu in zicht?

“Denk bijvoorbeeld aan weer- en klimaatmodellen. Die worden steeds dynamischer en complexer. Daarom verwerken ze steeds meer data, met een steeds hogere resolutie in ruimte en tijd. Daarbij lopen we nu al tegen grenzen aan. Als je nu bijvoorbeeld héél nauwkeurig het weer voor morgen wilt voorspellen, dan is een computer een week bezig om de berekeningen uit te voeren. Dan komt die voorspelling dus te laat en heb je er niks aan. Voor de wereldwijde klimaatmodellen geldt dat nog veel sterker – die kijken naar grotere gebieden en vooral naar langere tijdsperiodes. Dat lukt nu nog niet zo nauwkeurig, met de huidige modellen.”

Kunt u nog een voorbeeld noemen?

“Er zijn ook veel mogelijke toepassingen in de medische wereld. Op basis van metingen willen artsen patiënten steeds gerichtere en persoonlijkere behandelingen bieden. Ook daarvoor heb je steeds meer rekenkracht nodig. Neem bijvoorbeeld een kankerpatiënt die wordt bestraald. De arts gebruikt een scan om heel precies alléén de tumor te bestralen, en niet het omringende gezonde weefsel. De arts gebruikt die ene scan voor een hele reeks bestralingen, over meerdere weken. Maar we weten dat organen niet statisch in het lichaam liggen: ze veranderen soms van plek en van oriëntatie. Je zou eigenlijk een patiënt moeten scannen tijdens het bestralen. Daarvoor heb je veel krachtiger rekenwerk nodig dan computers nu aankunnen.”

Maar gaat dit dan echt lukken voordat die kwantumcomputer er is?

“Ja, daar ben ik 100 procent van overtuigd. Wij kunnen dit laatste voorbeeld zeker binnen 5 tot 10 jaar waarmaken. We zijn al een geweldig eind op weg. Ik kan niet genoeg onderstrepen dat CogniGron echt een pionier is in Europa. Er zijn maar weinig initiatieven die de kennis en capaciteiten van al deze disciplines zó doeltreffend bij elkaar brengen. Daar kan Groningen echt heel trots op zijn.”

Tekst: Nienke Beintema, dit interview verscheen eerder in Broerstraat 5, december 2022

1.9

Ik krijg nu colleges van topwetenschappers

EBF studente Ekram Shoa Jemal over wat studeren in Groningen voor haar betekent

Hoewel ze heel blij is om hier te zijn, waren de eerste weken in Nederland pittig. Ekram Shoa Jemal (1995) liet eind augustus 2022 Ethiopië – een land in oorlog – achter zich met een hoofd vol zorgen, onder andere over bevriende artsen die in het oorlogsgebied werkzaam zijn. Toen ze aankwam op Schiphol bleek het NS-personeel te staken en stond ze voor de eerste hindernis: hoe kwam ze in Groningen? Gelukkig kon ze bij een Ethiopische kennis in Amsterdam terecht. Eenmaal in Groningen bleek het lastig om een kamer te vinden, maar ook toen schoot de Ethiopische gemeenschap te hulp: 'Ik kon een tijdje bij iemand logeren, en inmiddels heb ik mijn eigen kamer. Ik red me hier steeds beter, helemaal nu ik heb leren fietsen!'

Ekram begon in september met de research master *Clinical and Psychosocial Epidemiology*, met een beurs van het Eric Bleumink Fonds. Deze beurs kreeg ze dankzij haar uitmuntende resultaten tijdens de studie geneeskunde aan de Addis Ababa University. Maar ook dankzij haar indrukwekkende staat van dienst ná haar afstuderen. Ruim twee jaar lang werkt Ekram bij een *health center*, als eerste en enige arts op de werkvloer. Omdat ze jong is én vrouw, is het een grote uitdaging om het vertrouwen van patiënten en verpleegkundigen te winnen, helemaal wanneer blijkt dat Ekram het lang niet altijd eens is met hun aanpak: 'De werkwijze in het health center is voornamelijk gebaseerd op ervaringen van het personeel, niet op wetenschappelijke kennis. Veel ziektes worden hierdoor in het beginstadium over het hoofd gezien. Tegen de tijd dat patiënten in een ziekenhuis belanden en wél een arts zien is het vaak te laat. Mede daarom ben ik gestart met het opleiden van mensen volgens de Ethiopian Primary Health Care Guideline, een nieuwe richtlijn voor goede eerstelijnszorg.' Met de komst van corona krijgt Ekram ook nog de rol van teamleider van het Covid-19-managementteam en coördineert ze het vaccinatieprogramma.

'Het is zo belangrijk dat de openbare gezondheidszorg in Ethiopië wordt verbeterd, in het bijzonder op het gebied van chronische niet-overdraagbare ziekten, zoals diabetes, hart- en vaatziekten, maar ook depressie.' Om daar een betekenisvolle rol in te kunnen spelen, kiest Ekram voor de research master in Groningen: 'Mijn vader studeerde in Den Haag en vertelde altijd over het geweldige Nederland. Hij is erg trots dat ik nu in zijn voetsporen treed.' Niet iedereen was zo enthousiast: 'Mijn oma zei: waarom moet je nog meer leren, je weet al zoveel. Ga toch trouwen!' Zelf was ik bang voor racisme, maar daar heb ik nog niets van gemerkt. De mensen hier zijn superaardig en ook heel geduldig als ik iets niet begrijp: de OV-chipkaart, zelfscankassa's – voor mij is het allemaal nieuw.'

Ook voor haar opleiding heeft Ekram niets dan lof: 'Onderwijs in Ethiopië is een haast militair systeem: docenten vertellen je wat je moet doen, en dat voer je zo exact mogelijk uit. Studenten zijn vaak bang voor de docenten. In Nederland is dat compleet anders. Er is hier zo weinig hiërarchie en zoveel ruimte voor vragen, voor het delen van ervaringen en voor discussie. Ik krijg nu colleges van topwetenschappers, ik voel me bevoorrecht dat ik van hen mag leren!' Na de tweejarige opleiding hoopt Ekram promotieonderzoek te kunnen doen in Groningen. Tegelijkertijd kan ze niet wachten om terug te gaan, de mensen die ze achterliet weer te zien in een dan hopelijk vredig land. Ze wil de handen uit de mouwen steken en haar steentje bijdragen aan een betere gezondheidszorg voor Ethiopië.

Tekst: Kirsten Otten, dit interview verscheen eerder in Broerstraat 5, december 2022

1.10

Inkomsten

Het Ubbo Emmius Fonds steunt onderzoeks- en onderwijsprojecten aan de Rijksuniversiteit Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen. Daarvoor houden we fondsenwervingsactie, veelal voor specifieke projecten, onder met name alumni en foundations. Betrokken alumni en relaties, waaronder leden van de alumnikringen in binnen- en buitenland, helpen ons hierbij door bijvoorbeeld hun netwerk in te zetten. Zij openen zo deuren, die anders voor ons gesloten zouden blijven. Ook proberen we onderzoekers en alumni, foundations of bedrijven met elkaar in contact te brengen.

In de afgelopen jaren heeft het UEF zich echter meer en meer ontwikkeld van een fondsenwervend fonds tot een vermogensfonds. Beleggingen en dividenden vormen nu in feite de hoofdmoot van onze inkomsten.

In 2022 bedroegen onze totale baten 17.899.123. Verreweg het grootste deel (16.868.566 euro) bestond uit de dividenden, maar reguliere fondsenwerving is en blijft belangrijk voor ons. Uit donaties van particulieren en organisaties ontvingen we 697.352 euro.

Dividenden

De ontvangen dividenden in 2022 zijn gerelateerd aan de in hoofdstuk 4 genoemde grote gift van een particulier. Ze bestaan uit certificaten in aandelen in een besloten vennootschap, waarop het UEF dividend ontvangt.

In 2021 werd de oorspronkelijke vennootschap opgesplitst en werd het belang van het UEF ondergebracht in de Ubbo Emmius Funding BV, waarvan ons fonds volledig eigenaar was. Om organisatorische en administratieve redenen was het niet wenselijk om deze aparte vennootschap aan te houden. Daarom is in 2022 de Ubbo Emmius Funding BV geliquideerd en volledig opgegaan in het Ubbo Emmius Fonds.

Donaties particulieren

Ook in 2022 waren onze fondsenwervingsactiviteiten nog beperkt. De belangrijkste campagne was die voor het Eric Bleumink Fellowship, het beurzenprogramma voor studenten uit ontwikkelingslanden. Zoals elk jaar vroegen we RUG-alumni te doneren via een actie in alumnimagazine Broerstraat 5 en via social media. Medewerkers van de RUG en het UMCG konden via hun kerstpakket het EBF steunen. De totale opbrengst, samen met de inkomsten uit doorlopende donaties, was 190.219 euro.

Vanaf het komend jaar gaan we ons weer meer richten op actieve fondsenwerving nu de herstructurering van ons beleid en onze governance voltooid is.

Donaties organisaties

Foundations, stichtingen, verenigingen en soortgelijke organisaties zijn altijd al van groot belang geweest voor het UEF. Niet alleen vanwege hun financiële steun die significant kan zijn, ook vanwege het vliegwieleffect en de stimulerende dynamiek die ontstaat door meerdere partijen met elkaar te verbinden. We onderhouden contacten vanuit onze eigen netwerken van medewerkers, bestuursleden en alumni, maar ook vanuit de netwerken van betrokken onderzoekers.

In 2022 was 80,3 % van onze baten uit reguliere fondsenwerving (dus zonder de dividenden) afkomstig van organisaties en bedrijven.

Kosten

Onze wervings- en beheerkosten bedroegen 232.922 euro in 2022. Dat is 5 % van onze totale baten. De kosten werden met name gemaakt door de inhuur van noodzakelijke juridische en financiële adviezen in verband met de afhandeling van de grote schenking. Ook waren er eenmalige kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl en communicatiemiddelen. Onze reguliere overheadkosten worden grotendeels gedragen door de Rijksuniversiteit Groningen. De ondersteuning door de afdeling Alumni-relaties en Filantropie is een bijdrage 'in kind'.

1.11

Fondsen op naam en bijzondere leerstoelen

Fondsen op naam

Het Ubbo Emmius Fonds biedt donateurs de mogelijkheid om, onder auspiciën van het UEF, een fonds op naam op te richten en zo op een persoonlijke en substantiële wijze bij te dragen aan onderzoeks- en onderwijsprogramma's. Voor sommige doet ons fonds actieve aanvullende fondsenwerving. Aan een aantal is een stimuleringsprijs verbonden.

COWOG Fonds

Vanuit het COWOG Fonds werd in het verleden de jaarlijkse prijs voor beste docent aan de RUG gefinancierd. Sinds 2022 is deze prijs gewijzigd in de Best Practice Award, een aanmoediging voor met name docententeams in plaats van individuele docenten. De award van 10.000 euro ging dit jaar naar een team van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen voor hun vernieuwende collegereeks Climate Change, End Times, Sustainability.

Fonds M20

De opbrengsten die samenhangen met de in hoofdstuk 4 genoemde grote schenking worden ondergebracht in het Fonds M20. Dit fonds heeft tot doel de bevordering van het fundamenteel bèta wetenschappelijk onderzoek en de bekostiging van promotieonderzoek (uitgezonderd onderzoek naar godsdiensten). Vanuit dit fonds wordt bijvoorbeeld het M20 Promotieprogramma (pagina 15) bekostigd, is eerder al 30 miljoen euro gereserveerd voor de verdere uitbouw van onderzoeksinstituut CogniGron (pagina 15) en is in 2022 geld vrijgemaakt voor de onderzoeksprojecten van Ben Feringa (pagina 15). In totaal zit er in dit fonds nu 91.667.755 euro. Het is de bedoeling om dit bedrag over een zeer lange termijn van enkele decennia te besteden.

Grendos Fonds

Het Grendos Fonds ondersteunt onderzoek op het gebied van de endocrinologie, oftewel hormoonaandoeningen en stofwisselingsziekten, zoals diabetes. In 2022 keerde het fonds 4.000 euro uit voor onderzoek op het gebied van endocrinologie aan het UMCG.

J.P. Waterfonds

Dit fonds, vernoemd naar hoogleraar Dermatologie Johan Naters ondersteunt onderzoek aan de afdeling Dermatologie en richt zich vooral op het stimuleren van jonge talenten. In 2022 zijn drie subsidies vanuit dit fonds uitgekeerd van samen 29.159 euro voor onderzoek op het gebied van dermatologie aan het UMCG.

Revafonds

Het Revafonds heeft als doel het stimuleren van wetenschappelijk medisch onderzoek op het gebied van kinderkanker en Healthy Ageing (in het bijzonder auto-immuunziekten en infectieziekten). In 2022 werden drie onderzoeksprojecten aan het Beatrixkinderziekenhuis gehonoreerd met in totaal 94.747 euro. Daarmee is het fonds nu bijna leeg. De verwachting is dat het de komende jaren zal worden opgeheven.

Wierenga-Rengerink Fonds

De Wierenga-Rengerink PhD-prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan de promovendus die de beste RUG-dissertatie heeft geschreven. Alleen uitzonderlijk goede proefschriften komen in aanmerking (minimaal cum laude). Het prijzengeld wordt beschikbaar gesteld door de familie Wierenga-Rengerink. De prijs van 7.500 euro ging in 2022 naar Fardo Eringa voor haar dissertatie over de superfans van Michael Jackson. Eringa beschrijft hoe deze fans hun wereldbeeld ontleen aan hun status als fan. Nog steeds zijn er herdenkingen voor de overleden popster, zoals een virtueel maandelijks gebed en een jaarlijkse pelgrimage.

Bij het Institutional Investment Management Fonds (scriptieprijs toe op het gebied van institutional investment), Fonds Gooische Groningers (onderzoek naar verouderingsziekten) en het Joan van Albada Archivist Training Fund (training van talentvolle, jonge archivariessen uit ontwikkelingslanden) zijn in 2022 geen uitkeringen, voordrachten of aanvragen gedaan. Voor het Eric Bleumink Fellowship, zie pagina 16. Het DigiFonds Noord (zie pagina 16) zal vanaf 2023 aan onze fondsen op naam worden toegevoegd.

Bijzondere leerstoelen

Sinds 1905 kennen de universiteiten naast gewone leerstoelen ook bijzondere leerstoelen. Een bijzondere leerstoel wordt betaald door een externe partij en biedt bedrijven, instellingen of particulieren de mogelijkheid specifieke onderwijs- en onderzoeksprogramma's voor meerdere jaren te stimuleren. De gebruikelijke eisen voor onafhankelijke wetenschap gelden ook voor bijzondere leerstoelen. Het Ubbo Emmius Fonds brengt geïnteresseerde partijen graag in contact met de faculteiten voor de instelling van een dergelijke leerstoel. Momenteel worden twee bijzondere leerstoelen via ons fonds bekostigd.

Tjalling Halbertsma is UEF bijzonder hoogleraar 'East Asian Studies, with a focus on modern day Mongolia' bij de Faculteit Letteren. Deze leerstoel wordt mogelijk gemaakt door ING Bank, het Mongolia Opportunities Fund, de Riverbed Foundation in Singapore en de Jack Weatherford Foundation in Mongolië. De leerstoel is nauw verbonden met het Centre

for East Asian Studies Groningen (CEASG) waar Halbertsma ook directeur van is. CEASG richt zich op interdisciplinair onderwijs en onderzoek naar China, Japan, Korea en Mongolië en wil de banden tussen Groningen en academische partners in Oost-Azië versterken.

Ronald Holzacker is sinds 2016 UEF bijzonder hoogleraar 'Comparative Multi-Level Governance and Regional Structure' bij de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen. Deze leerstoel wordt gesteund door Unilever Indonesia en Shell Indonesia en is gelieerd aan SEA ASEAN, het gezamenlijke onderzoekscentrum voor Zuidoost-Azië en de ASEAN van de Rijksuniversiteit Groningen en de Gadjah Mada Universiteit in Indonesië. Het centrum wil hoogwaardig wetenschappelijk onderzoek verbinden aan relevantie voor beleid en maatschappelijke impact.

1.12

Beleid

De grote gift die we in 2016 ontvingen is bepalend geweest voor onze ontwikkeling: in korte tijd groeiden we uit van een betrekkelijk klein fondsenwervend fonds tot een veel groter vermogensfonds. Dat brengt nieuwe verantwoordelijkheden en eisen met zich mee. In 2022 hebben we daarin opnieuw een aantal stappen gezet.

Acceptatiebeleid

We hebben een Protocol Acceptatie Schenkingen opgesteld waarin staat hoe we met potentiële donaties omgaan. Schenkingen moeten bijvoorbeeld passen bij de wetenschappelijke richting van het UEF en de RUG, niet in strijd zijn met de wet en voldoen aan de 'The Ten Principles of the UN Global Compact'.

Samenwerkingsovereenkomst RUG

De samenwerking tussen UEF en RUG is verder geformaliseerd in een samenwerkingsovereenkomst waarin verantwoordelijkheden, verwachtingen en plichten zijn vastgelegd voor een periode van vijf jaar. De overeenkomst heeft onder meer betrekking op de gezamenlijke ontwikkelingsvisie, de ondersteuning van ons fonds vanuit de universiteit, de zelfstandige status van het UEF en de uitwisseling van (privacy-)gevoelige informatie.

Bestedingsbeleid

Steeds meer zal het UEF ook vanuit ons eigen vermogen projecten ondersteunen. Het belangrijkste voorbeeld hiervan is het M20 Promotieprogramma. In nauwe samenwerking met de universiteit ontwikkelen we daarom een nieuw bestedingsbeleid. Doel is om de RUG met name te ondersteunen bij de verdere ontwikkeling van verduurzamend en interdisciplinair onderzoek en onderwijs. Voor het M20 Promotieprogramma is een Call for Proposals opgesteld. In 2022 is het UEF-bestuur uitgebreid met Liesbeth Nagelkerke die zich specifiek met onze bestedingen en de toekomst van het M20 Fonds zal bezighouden. Zij zal ook voorzitter zijn van een nieuw op te richten Adviescommissie Bestedingen. Deze commissie neemt aanvragen voor financiering vanuit het UEF in behandeling en brengt hierover advies uit aan het UEF-bestuur. In een Toekenningsregeling zijn kaders, processen en uitgangspunten verder uitgewerkt om duidelijkheid te geven voor zowel potentiële aanvragers van een grant en om het aanvraagproces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Vermogensbeheer

Een belangrijk deel van ons vermogen is in meer of mindere mate geoormerkt. Maar binnen die grenzen willen we de door ons beheerde gelden over een zo lang mogelijke periode optimaal ten goede te laten komen aan het onderzoek en onderwijs aan de RUG. Daarbij hebben we een model voor

ogen waarbij het vermogen zodanig beheerd wordt dat uit het rendement jaarlijks middelen beschikbaar worden gesteld voor onderwijs en onderzoek. Het eigenlijke vermogen blijft zo veel mogelijk intact. Indien van toepassing gebeurt dit binnen de criteria die de betreffende donateurs voor ogen hadden. Het UEF-bestuur wordt voor het vermogensbeheer ondersteund door een eigen beleggingsadviescommissie en geadviseerd door Van Lanschot Kempen (VLK), de fiduciair manager waar het vermogensbeheer is ondergebracht. Leidend principe is een zo duurzaam mogelijke beleggingsstrategie dat voldoet aan de internationaal erkende ESG-criteria, met een lange beleggingshorizon. De adviescommissie bestaat uit vijf RUG-alumni die allen een grote staat van dienst hebben als financieel expert (zie pagina 41). Ze zijn onbezoldigd.

Beleggingsbeleid

Duurzaamheid moet een integraal onderdeel van ons beleggingsbeleid en –proces zijn. Ons beleid richt zich op bedrijven en investeringen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit gaat verder dan enkel uitsluiten van ondernemingen. Daarnaast wordt er voor een deel van de portefeuille belegd in bedrijven, leningen en investeringen die een significante positieve bijdrage leveren aan één of meer van de ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. De fiduciair manager VLK committeert zich aan internationale richtlijnen zoals UN Global Compact, Principles for Responsible Investments (PRI) en UN Guiding principles on Business and Human Rights.

Dit betekent dat bepaalde sectoren met negatieve gevolgen als wapen- en tabaksproductie worden uitgesloten. Verder gaat de fiduciair manager actief de dialoog (engagement) aan met ondernemingen om duurzamer te opereren. Doel daarvan is om maatschappelijke problemen aan de orde te stellen en de onderneming aan te sporen negatieve maatschappelijke ontwikkelingen op te lossen en daarmee te profiteren van de transitie naar een duurzame samenleving.

Om het vermogensrendement zo veel mogelijk te garanderen worden door de fiduciair manager van VLK niet alleen traditionele beleggingscategorieën gebruikt maar ook niet-traditionele, zoals meer illiquide categorieën zoals hypotheek, niet-beursgenoteerd vastgoed, private equity, infrastructuur en landbouwgrond. Het grootste deel hiervan zijn beleggingen die tegen inflatie beschermen. De adviescommissie heeft als beleid gesteld dat beleggingen gespreid worden over aandelen (ondernemingen in zowel ontwikkelde als opkomende landen), alternatieve beleggingen (zoals niet-beursgenoteerd vastgoed, infrastructuur, landbouwgrond en private equity) en vastrentende waarden (waaronder hypothecaire leningen).

Nadat in 2021 een positief rendement van 17% werd behaald, bedroeg het behaalde rendement van de beleggingsportefeuille over 2022 min 12%. Duidelijk is dat het een moeizaam

beleggingsjaar was, vrijwel alle beleggingscategorieën boekten verliezen van meer dan 10%. De oorzaken lagen bij de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de daardoor ontstane enorme stijgingen van de energiekosten met als gevolg toegenomen twijfels over de economische groei, neerwaartse bijstellingen van de winstverwachtingen bij ondernemingen en sterk oplopende rentes. Ons ESG beleggingsbeleid bracht met zich mee dat we niet mee konden profiteren van de enorme koerswinsten in de fossiele energie en wapenindustrie als gevolg van de oorlog in Oekraïne. De waarde van het beheerde vermogen steeg wel sterk, naar 101,7 miljoen euro, dankzij stortingen.

Financieel

Waar onze baten de afgelopen jaren significant stegen, zien we nu een daling. Dat is te verklaren doordat de afhandeling van de in hoofdstuk 4 genoemde gift bijna voltooid is. Het grootste deel van de schenking is inmiddels uitgekeerd en de dividenden dalen daarmee sterk.

De lasten, in de vorm van toekenningen aan projecten, bleven oorspronkelijk hierbij achter, maar stijgen nu juist. De komende jaren zullen de baten-lastenverhoudingen verder normaliseren. Onder meer door het opzetten van het M20 Promotieprogramma.

Risicoanalyse

We zien een aantal risico's die een bedreiging kunnen vormen voor de continuïteit van ons fonds.

Vermogensverlies en tegenvallend rendement:

De negatieve spaarrente van de afgelopen jaren laat zien dat vermogensgroei of zelfs behoud van vermogen niet vanzelfsprekend is. Zo waren onze beleggingsresultaten in 2022 negatief. In ons beleggingsbeleid worden we daarom ondersteund door een beleggingscommissie van experts en fiduciair manager VLK. Ons beleggingsbeleid is gericht op de lange termijn, zodat sterke fluctuaties opgevangen kunnen worden. Beleggingen worden gespreid en er zijn regelmatig rapportages. Daarnaast moet om de paar jaar een gekwalificeerde externe partij een studie verrichten naar de stand van zaken.

Omdat het UEF in het algemeen al geld heeft geworven vóórdat het een financiële verplichting aangaat met de RUG, zal een eventueel vermogensverlies vooral tot gevolg hebben dat toekomstige projecten niet gestart kunnen worden. Lopende projecten kunnen in principe wel worden afgerond omdat we in onze bestemmingsreserves hier geld voor reserveren.

Reputatieschade: Onze kernwaarden zijn betrouwbaarheid, duurzaamheid, maatschappelijke betrokkenheid en innovatie. Die willen we hooghouden. Daarom staan ze ook centraal in ons beleggingsbeleid. In ons acceptatiebeleid hebben we richtlijnen opgesteld voor het accepteren van zowel kleine als grote donaties.

Onvoldoende grip door groei: De enorme groei van ons fonds stelt nieuwe eisen aan onze kennis en professionaliteit. We hebben onder meer onze governance gewijzigd en slagvaardiger gemaakt en ons vermogensbeheer geprofessionaliseerd, voor specialistische kennis (fiscaal, juridisch, administratief) maken we gebruik van externe experts, er is een helder toekenningsbeleid ontwikkeld, en er is de benodigde ICT aangeschaft om het beurzenprogramma uit te kunnen voeren. Om te kijken hoe dit programma in de praktijk zijn we eerst een pilot gestart, zodat we op tijd kunnen bijsturen. Nieuwe ontwikkelingen worden zoveel mogelijk stap voor stap in gang gezet.

Personele bezetting: Grotere ambities betekent in het algemeen ook meer werk en behoefte aan nieuwe, andere expertise. Waar nodig huren wij hiervoor externe professionals in, maar we zijn van plan in de toekomst het aantal medewerkers ter ondersteuning van het UEF – alleen indien echt nodig – verder uit te breiden.

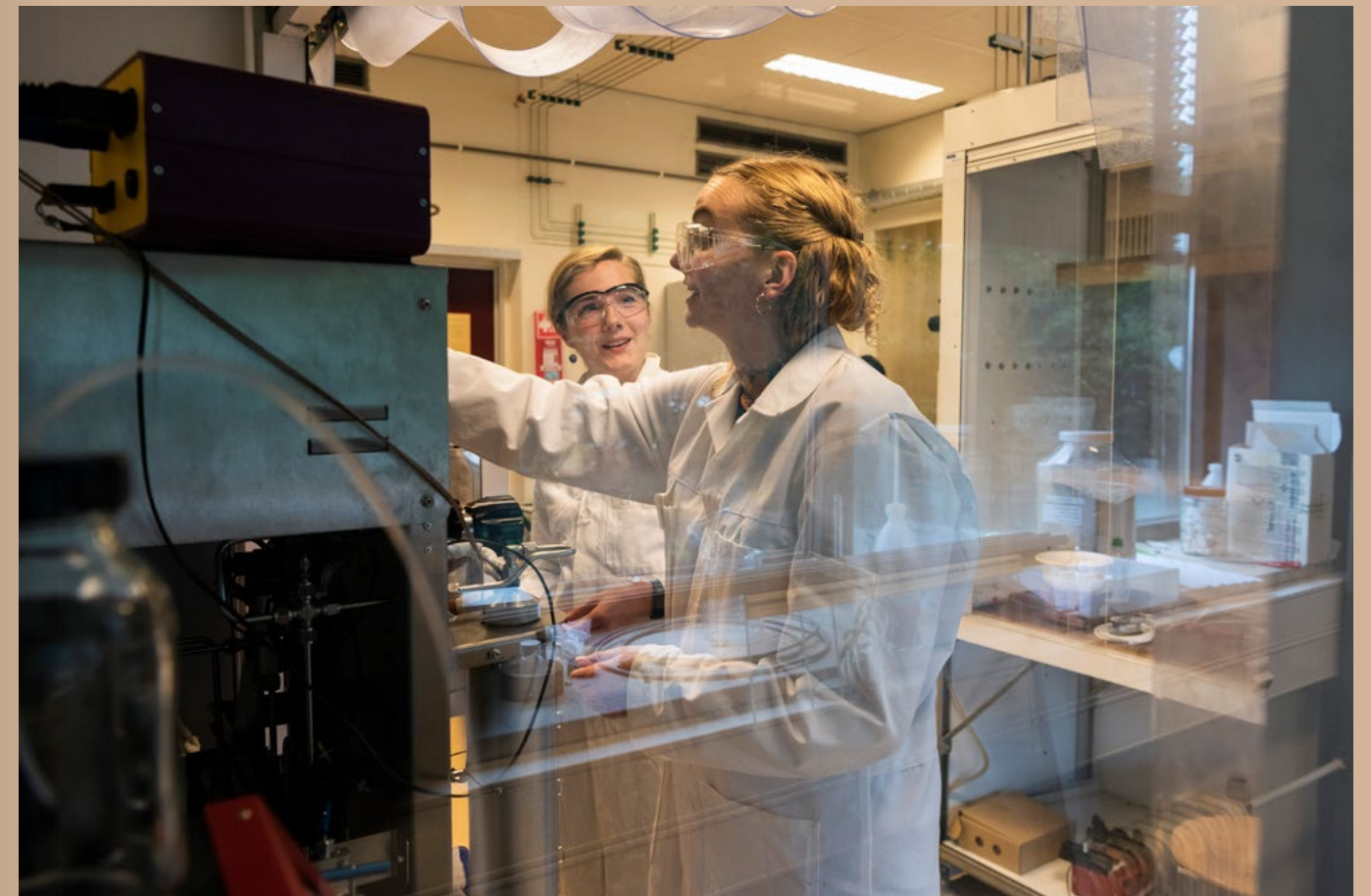
Communicatie

In 2022 hebben we een start gemaakt met een meer zelfstandig communicatiebeleid, los van de universiteit. Er is een eigen huisstijl ontwikkeld en een eigen website gelanceerd: www.uef.nl.

Daarnaast is ook nog steeds gebruik gemaakt van communicatiemiddelen van de RUG, zoals het alumnimagazine Broerstraat 5 en een digitale nieuwsbrief voor alumni. Via al deze kanalen berichten wij over projecten en resultaten van ons fonds.

De komende jaren willen we onze zichtbaarheid onder een breed publiek vergroten. Het UEF en de projecten die we financieren moeten zichtbaar en herkenbaar zijn voor alumni van de RUG, maar ook een sterker profiel hebben in de context van de goededoelensector en filantropische netwerken. Een belangrijk onderdeel van deze strategie is een duidelijkere presentatie als onafhankelijk goed doel en het internationale karakter van onze partners en projecten.

Ontwikkelingen baten en lasten	2018	2019	2020	2021	2022
Baten	€ 2.174.097	€ 6.085.414	€ 36.138.316	€ 73.713.359	€ 17.899.123
Lasten	€ 1.614.990	€ 6.047.211	€ 26.596.826	€ 2.235.397	€ 4.554.873
Resultaat	€ 559.107	€ 38.203	€ 9.541.490	€ 71.477.962	€ 13.344.250

1.13

Organisatie

Bestuur

De governance van het UEF bestaat uit een compact bestuur, zonder Raad van Toezicht, waarbij de dagelijkse leiding in de handen van de directeur ligt. Het bestuur heeft ten minste vijf leden, bij voorkeur alumni. In ieder geval één bestuurslid is afkomstig uit het College van Bestuur van de RUG. Bestuursleden zijn onbezoldigd en ontvangen geen bestuurs- of onkostenvergoedingen uit hoofde van hun functie bij het fonds. Ze kunnen maximaal voor twee zittingstermijnen van vier jaar worden aangesteld.

In 2022 trad Liesbeth Nagelkerke toe tot het UEF-bestuur. Ze is RUG-alumnus Rechten en heeft een brede ervaring als adviseur voor fondsen en goede doelen, met de nadruk op ontwikkelingshulp. Binnen ons bestuur zal zij zich met name richten op het bestedingsbeleid van het UEF. Daarnaast is de werving gestart van nog een nieuw bestuurslid met als aandachtsgebied de verdere ontwikkeling van onze fondsenwerving. Voorzitter Eddie Perdok stopt per 16 februari 2023. Hij wordt opgevolgd door Stef Kranendijk.

Binnen het bestuur zijn een Auditcommissie en een Beleggingsadviescommissie ingesteld.

Per 31 december 2022 is de samenstelling als volgt:

- **drs. E.J. Perdok**
Voorzitter – CEO Kramp Groep BV
- **prof.dr. J. de Vries**
Vicevoorzitter – Voorzitter CvB Rijksuniversiteit Groningen, Voorzitter AB Stichting Academische Opleidingen Groningen, Voorzitter RvT Groninger Universiteitsfonds, Lid RvT Stichting Universitair Sportcentrum RUG, Lid RvC RUG Houdstermaatschappij BV, Lid RvT Groningen Confucius Instituut, Voorzitter Stuurgroep Universiteit van het Noorden, Lid Stuurgroep Akkoord van Groningen, Lid Stuurgroep WIJS (Wijk Inzet door Jongeren en Studenten), Lid DB en AB Nationaal Programma Groningen, Lid Tijdelijke stuurgroep Economic Board Noord-Nederland, Lid College Bodemdaling door aardgaswinning, Lid en vicevoorzitter UNL Bestuur, Voorzitter Stuurgroep Strategie, Public Affairs & Governance, Lid Bestuur Nederlandse Wetenschappelijke Instellingen Buitenland, Lid RvT New Energy Coalition, Lid RvT Stichting ISPT-AFT, Lid RvT Wetsus, Lid Chemport Europe, Lid Maatschappelijke Adviesraad AVEBE, Lid Bestuur Netherlands Energy Research Alliance, Lid Bestuur Nederlands Caribische Stichting voor Klinisch HO, Lid Bestuur European Medical School Oldenburg-Groningen, Lid The Guild of European Research-Intensive Universities, Lid Verbund Norddeutscher Universitäten.
- **drs. S.G.H. Kranendijk**
Lid, vz. Beleggingsadviescommissie – Founder en CEO Qorium BV, Senior Advisor SYSTEMIQ Ltd. Verenigd Koninkrijk, Commissaris Solar Polar Ltd (chairman) Verenigd Koninkrijk, Member of the Board Tribes Holding BV, bestuurslid Het Concertgebouw Fonds in Amsterdam, bestuurslid Stichting Overleven met Alvleesklierkanker 'Support Casper', bestuurslid Stichting Connect by Music

- **drs. G.A. van der Leest**
Lid, vz. Auditcommissie – zelfstandig adviseur op het gebied van audit kwaliteit en part time audit docent
- **mr. L.W. Nagelkerke-Mulder**
Lid – oprichter en directeur ReachOut2, bestuurslid Flixiplan, bestuurslid Belimo Foundation (Zwitserland), commissielid Goed Bestuur van de Vereniging van Fondsen (FIN)
- **mr. M.L.E. Plaggemars**
Lid – Notaris en partner bij Notaris Damsté advocaten – notarissen, lid bestuur NICO Notarissen, lid Raad van Toezicht Stichting TexPlus

De beleggingsadviescommissie bestaat uit

- **Stef Kranendijk** (voorzitter, tevens bestuurslid UEF)
- **Mark Glazener** (managing director Robeco Luxemburg)
- **Lex Hoogduin** (Hoogleraar Complexity and Uncertainty in Financial Markets and Financial Institutions RUG, oud-directeur DNB, oud-hoofdeconoom Robeco)
- **Volkert de Klerk** (eCIO Roots Investment, oud-directeur SNS Beleggingsfondsen, oud-directeur ING)
- **Ties Tiessen** (Voorzitter Investment Committee Triodos, diverse functies als commissaris en toezichthouder)

De auditcommissie bestaat uit

- **Mariëtte Plaggemars**
- **Gert van der Leest**

Directeur

De heer drs. Remco D.J. Kouwenhoven is als onbezoldigd directeur belast met de dagelijkse leiding van het UEF. Hij is tevens aangesteld als hoofd van de afdeling Alumnirelaties en Filantropie van de Rijksuniversiteit Groningen. Zijn bezoldiging is conform de CAO Nederlandse Universiteiten en wordt getoetst door het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Ondersteuning Alumnirelaties en Filantropie

Het Ubbo Emmius Fonds wordt in haar werkzaamheden ondersteund door de afdeling Alumnirelaties en Filantropie van de RUG. Waar mogelijk en gepast werken we samen, bijvoorbeeld door tijdens bijeenkomsten voor alumni ook projecten van ons fonds onder de aandacht te brengen of door het meesturen van wervingsbrieven met alumnimagazine Broerstraat 5. De medewerkers van A&F zijn in dienst van de RUG. Er is een samenwerkingsovereenkomst tussen het UEF en de RUG vastgesteld waarin de operationele ondersteuning van de universiteit aan ons fonds en de wederzijdse verantwoordelijkheden zijn vastgelegd.

1.14

Dankwoord

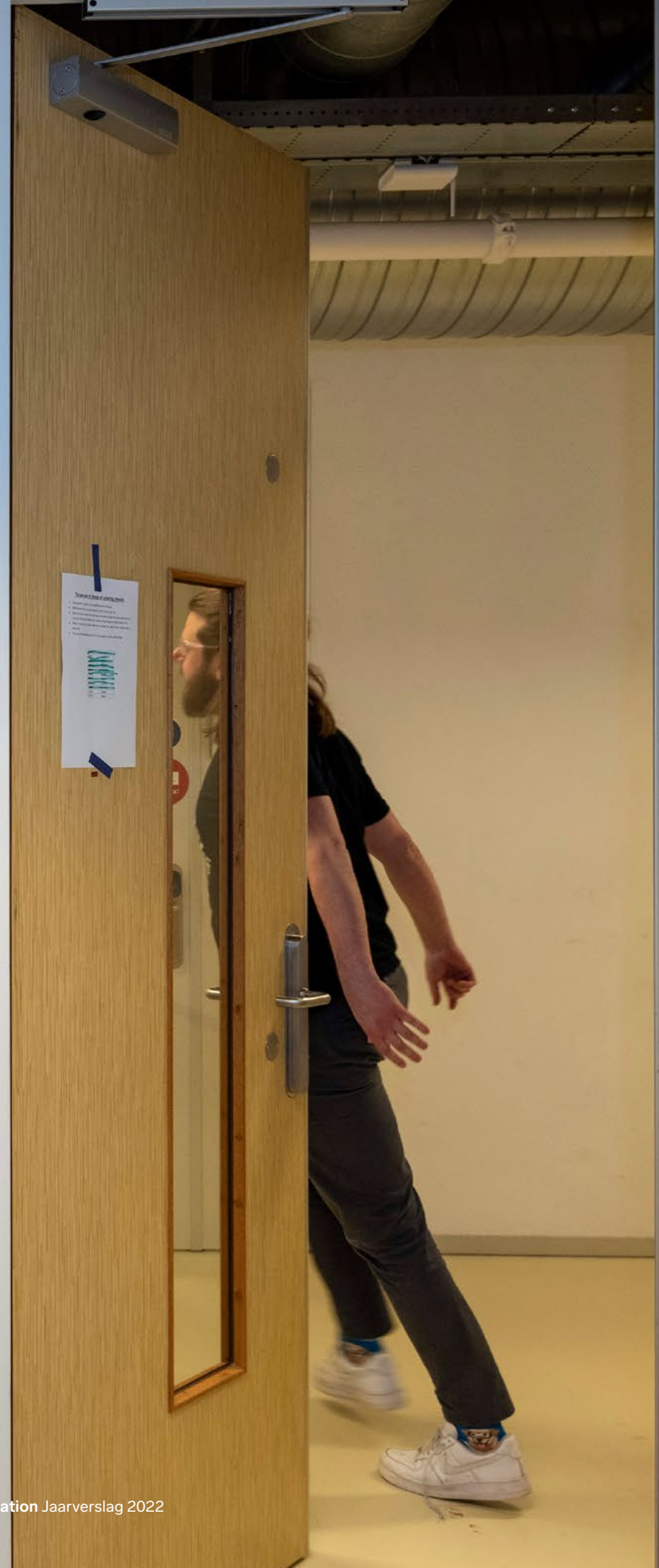

Het Ubbo Emmius Fonds wil haar dank uitspreken aan de donateurs die ons het afgelopen jaar gesteund hebben. Vaak zijn dat alumni, maar ook bedrijven, instellingen en vermogens- en/of familiefoundations. Wij danken in het bijzonder de volgende personen en organisaties voor hun bijdrage en samenwerking in 2022:

Alle leden van de alumnikringen
COmON Stichting
DOB Ecology
Donateurs via Tintelingen B.V.
Fam. Danhof
Fam. Everts
Fam. Van Albada
Fam. Wierenga-Rengerink
Groningen Internet Exchange
Groninger Universiteitsfonds
Grumeti Fund
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Mevr. J. Schuurman
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Stichting Bettie Wiegman Fonds
Stichting Gieskes-Strijbis Fonds
Stichting Learning Education Support
Stichting Triodos Foundation
The Netherlands-America Foundation
MAVA Foundation pour la nature
Vogelbescherming Nederland

En voorts alle overige donateurs.

Ten slotte dankt het bestuur de medewerkers van de afdeling Alumni-relaties en Filantropie van de RUG voor hun grote inzet ten behoeve van het Ubbo Emmius Fonds.

2 Financieel verslag 2022

2.1 Kengetallen

Resultaten (in €)	2022	2021	Ratio's met betrekking tot het saldo van baten en lasten			
Nettobaten	1.030.352	1.754.404	Kostenpercentage (in %)			
Brutomarge	-3.524.521	118.756			2022	2021
Resultaat boekjaar	4.379.816	71.477.962	<u>Kosten beheer en administratie</u> x 100			
				5,1	24,6	
			Som der lasten			
Liquiditeit (in €)						
Current ratio						
Flottende activa	2022	2021	Expense Ratio			
Kortlopende schulden	1,6	14,9	De expense ratio, ofwel bestedingspercentage, geeft aan welk percentage van de totale baten het fonds in 2022 heeft besteed aan de doelstellingen.			
Solvabiliteit (in %)						
	2022	2021	Bestedingspercentage baten (in €)		2022	2021
<u>Stichtingsvermogen</u> x 100	81,6	79,5	Baten besteed aan doelstellingen	1.021.967	1.716.771	
Totaal vermogen			Som der baten	1.030.352	1.754.404	
			Bestedingsratio	99,2%	97,9%	
<u>Vreemd vermogen</u> x 100	18,4	20,5	Bestedingspercentage lasten (€/%)			
Totaal vermogen				2022	2021	
Rentabiliteit (in %)						
	2022	2021	Bestedingen	€ 4.554.873	€ 1.635.648	
<u>Totaal van bedrijfsresultaat</u> x 100	-3,7	-0,4		89%	75,4%	
Totaal vermogen			Wervingskosten	€ 0	€ 0	
				0%	0%	
<u>Resultaat boekjaar</u> x 100	4,8	82,9	Algemene kosten	€ 565.924	€ 543.183	
Stichtingsvermogen				11%	24,6%	
			Totaal bestedingen	€ 5.120.797	€ 2.169.831	
				100%	100%	

2.2 Balans per 31 december 2022

(na voorstel resultaatverdeling)

Activa (in €)	31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa		
Financiële vaste activa		
Overige deelnemingen	1	1
Overige effecten	2	101.749.526
Overige vorderingen	3	676.475
	102.426.002	37.855.123
Flottende activa		
Vorderingen		
Overige vorderingen en overlopende activa		6.174.026
		6.750.856
Liquide middelen		
ABN AMRO	1.285.349	33.094.639
Rabobank	995.795	29.761.398
F van Lanschot bankiers NV	176.619	1.000.000
	2.457.763	63.856.037
Totaal activazijde	111.057.791	108.462.016
Passiva (in €)		
31-12-2022		
31-12-2021		
Stichtingsvermogen		
Ongerealiseerde koersresultaten	4	-2.426.546
Bestemmingsreserve	5	705.422
Bestemmingsfondsen	6	92.333.523
Continuïteitsreserve	7	3.644
	90.616.043	86.236.227
Langlopende schulden		
Langlopende overige schulden	8	15.141.157
		17.493.265
Kortlopende schulden		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		67.326
Kortlopende overige schulden en overlopende passiva	9	5.233.265
	5.300.591	4.631.246
Totaal passivazijde	111.057.791	108.462.016

2.3 Staat van baten en lasten over 2022 (in €)

		2022	Begroting 2022	2021
Nettobaten	10	1.030.352	1.129.000	1.754.404
Bestedingen	11	-4.554.873	-5.915.000	-1.635.648
Brutowinst		-3.524.521	-4.786.000	118.756
Lasten				
Overige lasten	12	565.924	594.000	534.183
Totaal van bedrijfsresultaat		-4.090.445	-5.380.000	-415.427
Mutatie effecten	13	16.868.566	6.750.856	66.523.355
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten		205	-	-
Waardeveranderingen van effecten	14	-8.215.610	-	5.445.983
Rentelasten en soortgelijke kosten	15	-182.900	-5.000	-75.949
Financiële baten en lasten		8.470.261	6.745.856	71.893.389
Totaal van netto resultaat		4.379.816	1.365.856	71.477.962
Bestemming saldo van baten en lasten				
			31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsfondsen			13.046.102	66.320.888
Bestemmingsreserve			-292.879	-378.865
Continuïteitsreserve			-157.797	89.955
Ongerealiseerde koersresultaten			-8.215.610	5.445.984
Totaal			4.379.816	71.477.962

2.4 Kasstroomoverzicht over 2022 (in €)

		2022	2021
Totaal van kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat		4.379.816	71.477.962
Verandering in werkkapitaal			
Mutatie financiële activa en vorderingen en overlopende activa		969.653	-2.020.706
Mutatie kortlopende schulden		568.067	-3.815.928
Mutatie langlopende schulden		-2.352.108	591.515
		-814.388	-5.245.119
Totaal van kasstroom uit bedrijfsoperaties		3.565.428	66.232.843
Mutatie effecten	13	-64.963.702	-
Totaal van kasstroom uit operationele activiteiten		-61.398.274	66.232.843
Totaal van kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Mutatie effecten		-	-6.442.743
Totaal van toename (afname) van geldmiddelen		-61.398.274	59.790.100
Verloop van toename (afname) van geldmiddelen			
Liquide middelen 1-1		63.856.037	4.065.937
Toename/afname van liquide middelen		-61.398.274	59.790.100
Liquide middelen 31-12		2.457.763	63.856.037

2.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Ubbo Emmius Fonds, de Groningen University Foundation is feitelijk en statutair gevestigd op Oude Boteringestraat 44, 9712 GL te Groningen en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41013496.

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Ubbo Emmius Fonds, de Groningen University Foundation bestaan voornamelijk uit de bevordering van het onderwijs en onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen en alles wat daarmee in de ruimste zin verband houdt.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Ubbo Emmius Fonds, de Groningen University Foundation zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn 650 Fondswervende instellingen, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Ten opzichte van vorig jaar zijn de gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling hetzelfde gebleven.

Financiële instrumenten

Beursgenoteerde effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen actuele waarde (reële waarde). De reële waarde van beursgenoteerde effecten is gelijk aan de beurswaarde. Beursgenoteerde obligaties die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Andere dan beursgenoteerde effecten worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere actuele (reële) waarde. In dat laatste geval wordt de reële waarde benaderd met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en -technieken.

Waardevermeerderingen en waardeverminderingen van op actuele waarde gewaardeerde effecten worden onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de effecten worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Voor de ongerealiseerde koersresultaten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, welke in het algemeen gelijk is aan de nominale waarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Effecten (aandelen) worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, voor de ongerealiseerde koersresultaten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid, tenzij anders vermeld. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de stichting ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve bestaat uit het resultaat van de fondsenwerving, maar ook uit inkomsten die geen specifieke bestemming hebben gekregen. Uit de statuten van de stichting blijkt dat de kosten voor fondsenwerving in redelijke verhouding moeten staan tot de opbrengsten.

Bestemmingsfondsen

De stichting stimuleert het instellen van fondsen op naam en kent momenteel tien fondsen op naam. In de statuten van het Ubbo Emmius Fonds is opgenomen dat fondsen op naam een eigen statuut of reglement hebben, dat door het bestuur van het Ubbo Emmius Fonds moet zijn goedgekeurd. Als een fonds op naam aan het Ubbo Emmius Fonds wordt overgedragen of tot stand komt in samenspraak tussen de insteller en het Ubbo Emmius Fonds, wordt – binnen het kader van de statutaire doelstelling van het Ubbo Emmius Fonds – met de specifieke wensen van de insteller of oprichter rekening gehouden.

Twee van de fondsen op naam, te weten het Eric Bleumink Fellowship (voorheen Eric Bleumink Fonds) en het Fonds Gooische Groningers hebben een fondsenwervend karakter. Het Fonds M20 is een vermogensfonds waarvoor elk jaar bestedingsbudget wordt vastgesteld. De overige fondsen zijn (bescheiden) vermogensfondsen zonder fondsenwervend karakter.

Andere wettelijke reserves, onderscheiden naar hun aard

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve bestaat uit schenkingen, donaties of anderszins die een specifieke bestemming hebben, maar die door verschillende oorzaken nog niet besteed zijn aan dit doel. Het bestuur heeft bepaald dat de besteding van deze middelen in overeenstemming moet blijven met het doel waarvoor ze geworven zijn. Deze middelen worden derhalve toegevoegd dan wel onttrokken aan de bestemmingsreserve, dat wil zeggen aan de projecten die binnen de bestemmingsreserve zijn gedefinieerd binnen de thema's beurzen, prijzen, grants en overig. (Zie bijlage 1, Specificatie bestemmingsreserve). Wanneer een project waarvoor fondsen zijn verworven gereed is, wordt het project afgesloten en wordt het saldo ten gunste of ten laste gebracht van de bestemmingsreserve 'Onderwijs en onderzoek Algemeen'.

Ongerealiseerd Koersresultaat

Ongerealiseerd koersresultaat is het resultaat van de aangehouden effecten dat nog niet gerealiseerd is oftewel de actuele fondswaarde op ultimo boekjaar minus het aankoopbedrag.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Baten

De baten betreffen ontvangen en toegezegde donaties, zowel van particulieren als van foundations, bedrijven of instellingen, uit eigen fondsenwerving in het verslagjaar. Overige baten betreffen rentebaten en liquidatie-saldi in het verslagjaar. Baten in de vorm van goederen of diensten worden gewaardeerd tegen de reële waarde, voor zover deze betrouwbaar kan worden vastgesteld en materieel is en tegen die reële waarde verwerkt in de staat van baten en lasten, een en ander conform RJ 640.204. Baten uit nalatenschappen en voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten zijn verwerkt in het boekjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen een en ander conform RJ 640.208.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben en besteedt ten behoeve van onderwijs resp. onderzoekprojecten op het gebied van beurzen, grants, prijzen, resp. overige doelstellingen van de universiteit.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Waardeveranderingen van financiële instrumenten die op actuele waarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

2.6 Toelichting op de balans per 31 december 2022

2.6.1 Activa

Vaste activa (in €)	31-12-2022	31-12-2021	Aandelen	2022	2021
			Stand per 1 januari		
			Boekwaarde per 1 januari	18.340.044	14.168.683
Overige deelnemingen 1			Mutaties		
Deelneming Finecht B.V.	1	1	Investerings	27.689.425	93.178
			Waardeveranderingen van overige effecten	-4.872.251	4.078.183
			Saldo mutaties	22.817.174	4.171.361
			Stand per 31 december		
			Boekwaarde per 31 december	41.157.218	18.340.044
			Obligaties		
			Stand per 1 januari	2022	2021
			Boekwaarde per 1 januari	8.778.205	6.018.964
			Mutaties		
			Investerings	17.774.359	2.630.269
			Waardeveranderingen van obligaties	-3.028.351	128.972
			Saldo mutaties	14.746.008	2.759.241
			Stand per 31 december		
			Boekwaarde per 31 december	23.524.213	8.778.205
Overige effecten 2			Overige beleggingen		
			Stand per 1 januari	2022	2021
Aandelen	41.157.218	18.340.044	Boekwaarde per 1 januari	4.288.018	1.933.611
Obligaties	23.524.213	8.778.205	Mutaties		
Overige beleggingen	8.857.864	4.288.018	Investerings	6.026.424	1.433.856
Alternatieve beleggingen	26.395.649	1.367.535	Waardeveranderingen van overige beleggingen	-1.456.578	920.551
Liquiditeiten	1.814.582	4.012.022	Saldo mutaties	4.569.846	2.354.407
	101.749.526	36.785.824			

Het UEF heeft via een schenking in 2016 60 certificaten van aandelen ontvangen in een niet aan een effectenbeurs genoteerde vennootschap. Deze certificaten gaven recht op dividenden maar niet op stemrecht en waren niet vrij verhandelbaar. In november 2021 is deze vennootschap gesplitst. Het UEF werd daarmee, tijdelijk via UEF Funding BV, eigenaar van certificaten in de nieuwe vennootschap Finecht BV. UEF Funding BV is in 2022 geliquideerd en de certificaten zijn nu eigendom van het UEF. Omdat geen waarde bekend is van de deelname in Finecht BV, worden deze conform RJ 226.205 gewaardeerd tegen de kostprijs van €1.

Stand per 31 december

Boekwaarde per 31 december 8.857.864 4.288.018

Alternatieve beleggingen

Stand per 1 januari 2022 2021

Boekwaarde per 1 januari 1.367.535 -
 Mutaties
 Investerings 23.875.007 1.125.000
 Waardeveranderingen van alternatieve beleggingen 1.153.107 242.535
 Saldo mutaties 25.028.114 1.367.535

Stand per 31 december

Boekwaarde per 31 december 26.395.649 1.367.535

Liquiditeiten

Stand per 1 januari 2022 2021

Boekwaarde per 1 januari 4.012.022 8.221.823
 Mutaties
 Investerings -2.185.903 -4.234.705
 Waardeveranderingen van liquiditeiten -11.537 24.904
 Saldo mutaties -2.197.440 -4.209.801

Stand per 31 december

Boekwaarde per 31 december 1.814.582 4.012.022

Overige vorderingen 3

Te ontvangen schenkingen 31-12-2022 31-12-2021
 676.475 1.069.298

Boekwaarde per 1 januari 1.069.298 531.510
 Verstrekking in boekjaar 700 646.693
 Aflossing in boekjaar -393.523 -108.905

Boekwaarde per 31 december 676.475 1.069.298

De financiële vaste activa bedragen € 646.475 en bestaan uit schenkingsovereenkomsten met particulieren en organisaties (stichtingen) waar de looptijd langer is dan een jaar. Het fonds incasseerde in 2022 € 393.523 op deze vorderingen. Daarnaast kwam er voor € 700 aan nieuwe vorderingen bij in 2022.

Te ontvangen komende jaren:

31-12-2022 (in €)

2023 240.244
 2024 190.194
 2025 123.144
 2026 122.893
Totaal 676.475

2.6.2 Vlottende activa

Vorderingen

Belastingen en premies sociale verzekeringen (in €)

31-12-2022 31-12-2021
 Te vorderen dividendbelasting 6.174.026 6.750.856

2.6.3 Passiva

Stichtingsvermogen 4

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven (in €):

	Ongerealiseerde koersresultaten	Bestemmings reserve	Bestemmings fondsen	Continuïteits reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	5.789.064	998.301	79.287.421	161.441	86.236.227
Mutatie uit resultaatverdeling	-8.215.610	-292.879	13.046.102	-157.797	4.379.816
Onttrekking	-	-	-	-	-
Stand per 31 december 2022	-2.426.546	705.422	92.333.523	3.644	90.616.043

Bestemmingsreserve 5

	31-12-2021	Baten	Lasten	31-12-2022
Grants	575.171	564.331	-861.723	277.779
Beurzen	51.362	16.279	-10.820	56.821
Overig	371.767	2.555	-3.500	370.822
Totaal	998.301	583.165	-876.043	705.422

Bestemmingsfondsen 6

In bijlage 2 is een uitsplitsing van de bestemmingsfondsen opgenomen.

	31-12-2021	Baten	Lasten	31-12-2022
Grants	78.544.292	16.714.088	-3.590.627	91.667.753
Beurzen	581.681	97.607	-164.965	514.323
Overig	161.447	7.500	-17.500	151.447
Totaal	79.287.421	16.819.195	-3.773.092	92.333.523

Continuïteitsreserve 7

	2022	2021
Stand per 1 januari	161.441	71.486
Uit resultaatverdeling	-157.797	89.955
Stand per 31 december	3.644	161.441

2.6.4 Langlopende schulden

Langlopende overige schulden (in €) 8

	31-12-2022	31-12-2021
Langlopende toezeggingen	15.141.157	17.493.265

De omvang van de langlopende schulden bedraagt in totaal € 15.141.157. De langlopende schulden betreffen alle verplichtingen die voor de periode 2024 en erna gelden en juridisch afdwingbaar zijn.

Overzicht Projecten

	Looptijd langer dan een jaar	Totale toezegging
CogniGron	12.600.000	30.000.000
Managementkwaliteit	18.500	185.000
CoCost (Kimaro)	110.000	185.000
Cocost (DOB Ecology)	277.950	545.000
Cocost (Grumeti)	47.500	80.000
Rudi Drent Chair (Triodos Foundation)	10.000	50.000
Waakvogels Observatorium		500.000
Chirality and Motion	1.625.000	2.500.000
M20 Promotie 2022	428.967	1.160.000
Restoring Access To Memories	6.200	62.000
Leerstoel Z-O Azië Studies	17.040	85.200
Totaal	15.141.157	35.352.200

2.6.5 Kortlopende schulden

Kortlopende overige schulden en overlopende passiva 9

	31-12-2022	31-12-2021
Kortlopende toezeggingen	5.204.315	4.628.065
Nog te ontvangen facturen	25.000	3.181
Accountantskosten	3.950	-
	5.233.265	4.631.246

Kortlopende toezeggingen

	31-12-2022	31-12-2021
CogniGron	4.200.000	4.200.000
Managementkwaliteit	-	-
Cocost (UEF)		75.000
Cocost (DOB Ecology)	133.525	133.525
Cocost (Grumeti)	20.000	80.000
Rudi Drent Chair (Triodos Foundation)	10.000	10.000
Waakvogels Observatorium	106.250	112.500
Leerstoel Z-O Azië Studies	17.040	17.040
Chirality and Motion	500.000	
M20 Promotie 2022	217.500	
Totaal	5.204.315	4.628.065

2.6.6 Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Schenking anonieme donateur D

Op 14 december 2020 heeft het Ubbo Emmius Fonds een overeenkomst geldlening annex periodieke schenking afgesloten met een donateur, geldend voor de periode 2021 – 2024. De overeenkomst houdt het volgende in:

- Een overeenkomst van lening aan het UEF voor een bedrag van € 10.000 welke in vijf jaarlijkse termijnen kwijtgescholden zal worden. Er is geen rente verschuldigd.
- De jaarlijkse periodieke uitkering wordt verrekend tegen eenzelfde bedrag als aflossing die het Ubbo Emmius Fonds dient te betalen aan de leninggever. Dit leidt de komende jaren niet tot een inkomende of uitgaande geldstroom.

Volgens de overeenkomst zal bij het eventuele overlijden van de schenker geen verrekening of teruggave van de laatste betaalde termijn of een gedeelte daarvan kunnen worden gevorderd. De resterende lening bedraagt ultimo 2022 € 4.000.

2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

	2022	Begroting 2022	2021	Mutatie effecten 13	2022	2021
Nettobaten	1.030.352	1.129.000	1.754.404	Ontvangen dividenden	16.868.566	66.523.355
Bestedingen	-4.554.873	-5.915.000	-1.635.648			
Brutowinst	-3.524.521	-4.786.000	118.756	Waardeveranderingen van effecten 14		
					2022	2021
Nettobaten 10				Waardeveranderingen van effecten die tot de financiële vaste activa behoren	-8.215.610	5.395.145
Grants		567.581	963.865	Waardeveranderingen effecten	-	50.838
Beurzen		113.886	522.689	Totaal	-8.215.610	5.445.983
In kind bijdrage RUG		333.000	222.717	Waardeveranderingen van effecten die tot de financiële vaste activa behoren		
Prijzen		7.500	7.500	Waardeveranderingen van overige effecten	-4.872.251	4.078.183
Overige		8.385	37.633	Waardeveranderingen van obligaties	-3.028.351	128.972
Totaal	1.030.352	1.754.404		Waardeveranderingen van overige beleggingen	-1.456.578	920.551
				Waardeveranderingen van alternatieve beleggingen	1.153.107	242.535
Bestedingen 11				Waardeveranderingen van liquiditeiten	-11.537	24.904
Grants		4.359.630	1.206.409	Totaal	-8.215.610	5.395.145
Beurzen		174.243	167.962	Waardeveranderingen effecten		
Prijzen		17.500	42.797	Waardeveranderingen overige effecten	-	50.838
Overige		3.500	218.480			
Totaal	4.554.873	1.635.648		Rentelasten en soortgelijke kosten 15		
					2022	2021
Overige lasten 12				Kosten effecten	91.872	52.825
	2022	begroting 2022	2021	Betaalde bankrente	91.028	23.124
Kantoorkosten	20.094		40.354		182.900	75.949
Algemene kosten	545.830	594.000	493.829			
Totaal	565.924	594.000	534.183			
Kantoorkosten						
	2022	2021				
Boekhouding	16.503	-				
Kosten automatisering	1.746	33.941				
Kantoorbenodigdheden	1.468	-				
Porti	7	-				
Overige kantoorkosten	370	6.413				
Totaal kantoorkosten	20.094	40.354				
Algemene kosten						
	2022	2021				
Kosten beheer en administratie (In Kind RUG)	333.000	222.717				
Advieskosten	136.518	114.211				
Accountantskosten, onderzoek van de jaarrekening	15.748	-				
Abonnementen en contributies	9.258	-				
Notariskosten	6.751	-				
Bankkosten	1.764	9.796				
Betalingsverschillen	-21	-				
Overige algemene kosten	42.812	147.105				
Totaal algemene kosten	545.830	493.829				

Analyse verschil uitkomst met budget

	2022	2022	Begroting 2022	Begroting 2022	Vershil	Vershil
	€	%	€	%	€	%
Nettobaten	1.030.352	100,0	1.129.000	100,0	-98.648	-8,7
Bestedingen	-4.554.873	-442,1	-5.915.000	-523,9	1.360.127	23,0
Brutowinst (A)	-3.524.521	-342,1	-4.786.000	-423,9	1.261.479	26,4
Overige lasten	565.924	55,0	594.000	52,6	-28.076	-4,7
Totaal van som der kosten	565.924	55,0	594.000	52,6	-28.076	-4,7
Totaal van bedrijfsresultaat	-4.090.445	-397,1	-5.380.000	-476,5	1.289.555	24,0
Financiële baten en lasten	8.470.261	822,1	6.745.856	597,5	1.724.405	25,6
Totaal van netto resultaat	4.379.816	425,0	1.365.856	121,0	3.013.960	220,7

2.8 Overige toelichtingen

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2022 waren 0 werknemers in dienst op basis van een (volledig) dienstverband (2021: 0). Hiervan waren 0 werknemers werkzaam buiten Nederland (2021: 0). De werknemers die het Ubbo Emmius Fonds ondersteunen, zijn in loondienst van de Rijksuniversiteit Groningen en ontvangen salaris conform de cao Nederlandse Universiteiten.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst

Artikel 3, 1e lid van de statuten van het Ubbo Emmius Fonds (laatst gewijzigd op 15 oktober 2021) geeft aan hoe het vermogen van het Ubbo Emmius Fonds wordt gevormd: Artikel 3. Het vermogen van het Ubbo Emmius Fonds wordt gevormd door:

- Donaties, giften, legaten, hetgeen door erfstelling verkregen worden met dien verstande dat:
 - Een nalatenschap uitsluitend kan worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving;
 - Specifieke bestemmingen van subsidies, giften, periodieke schenkingen, legaten en hetgeen door erfstelling wordt verkregen, worden gerespecteerd, waarbij voor substantiële bedragen de mogelijkheid bestaat tot het creëren van een een fonds op naam;

- Opbrengsten uit fondsenwerving;
- Opbrengsten uit de samenwerking met andere rechtspersonen;
- Uitgifte van participaties en leningen met een specifiek karakter;
- Alle andere baten.

Het resultaat van € 4.379.816 wordt ten gunste van het vermogen gebracht, in overeenstemming met de richtlijnen voor de jaarverslaglegging.

Bijlage 1: Overzicht Bestemmingsreserves en -fondsen

Specificatie bestemmingsreserve 2022 (in €)

	Beginsaldo	Baten	Lasten	Eindsaldo	Mutatie 2022
Grants					
510002 - Healthy Ageing Fund	427	50	-	477	50
510196 - Beat the Bacterium	125	-	-	125	-
510212 - Kromfonds - Dode Zeerollen onderzoek	30.000	-	19.224	-19.224	
510224 - Nano Spies in Cancer Cells	25	-	-	25	-
510237 - Lymfeklierkanker onderzoek	96.500	-	96.500	-	-96.500
510245 - Behandelmethodes hartspierziekte PLN	-	-	-	-	-
510247 - Onderzoek behandel methoden leukemie	715	-	-	715	-
510258 - Crowdfunding tegen Corona	-	100	-	100	100
510003 - Energy Fund	15.883	-	-	15.883	-
510187 - Plastic zonnecellen AK Den Haag	100	200	-	300	200
510223 - STINGS AK Kennemerland	1.850	1.450	-	3.300	1.450
510235 - Grutto Onderzoek	5.296	5.000	9.000	1.296	-4.000
510244 - Waakvogels Observatorium	-	-	-	-	-
510248 - Impact klimaatverandering op kwelders	50	-	-	50	-
510249 - Ontwikkeling databank voor regionale onderwijsongelijkheid	7.550	-	-	7.550	-
510251 - Materiaal hergebruik in een circulaire economie	563	50	-	613	50
510252 - Rudi Drent Chair for Global Flyway Ecology	13.363	12.000	35.000	-9.637	-23.000
510257 - Fugel Earth, an observatory for global ecological change	62.500	-	25.000	37.500	-25.000
510261 - CoCoST	-	362.145	350.000	12.145	12.145
510262 - Bird Eyes Centre	250.000	24.250	250.000	24.250	-225.750
510264 - Chirality and Motion, From the Origin of Life to Smart Medicin	-	8.621	-	8.621	8.621
510265 - Restoring Acces to Memories	-	-	62.000	-62.000	-62.000
510138 - Dode Zeerollen onderzoek	23.100	-	-	23.100	-
510210 - Vrienden van het KNIR	18.637	-	-	18.637	-
510221 - Tools & Materials Fund	48.312	465	-	48.777	465
510229 - Kenia-project	175	-	-	175	-
510263 - DigiFonds Noord	-	150.000	15.000	135.000	135.000
Totaal Grants	575.171	564.331	861.724	277.778	-297.393
Beurzen					
510175 - Junior Scientific Masterclass beurzen	14.145	6.820	-	20.965	6.820
510201 - MPDI beurzen	670	335	-	1.005	335
510250 - Onderzoek naar influenza specifieke immuniteit	230	-	-	230	-
510254 - 10k voor 10k Cycling for cancer research	125	15	-	140	15
510234 - IGEM	13.575	270	2.022	11.823	-1.752
510089 - Groninger Universiteitsfonds	340	7.221	8.798	-1.237	-1.577
510183 - Avril McDonald Memorial Fund	15.494	70	-	15.564	70
510208 - Honours College Fund	30	-	-	30	-
510253 - UCFF - University College Fryslân Foundation	6.753	1.549	-	8.302	1.549
Totaal Beurzen	51.362	16.279	10.820	56.821	5.459

	Beginsaldo	Baten	Lasten	Eindsaldo	Mutatie 2022
Prijzen					
510109 - Aart Bosmanprijs	-	-	-	-	-
Totaal Prijzen	-	-	-	-	-
Overig					
510001 - Onderwijs en onderzoek algemeen	371.767	2.555	3.500	370.822	-945
Totaal Overig	371.767	2.555	3.500	370.822	-945
Totaal bestemmingsreserve	998.300	583.165	876.044	705.421	-292.879

Specificatie bestemmingsfondsen 2022 (in €)

	Beginsaldo	Baten	Lasten	Eindsaldo	Mutatie 2022
Grants					
510078 - J.P. Nater Fonds	186.048	-	29.159	156.889	-29.159
510172 - Verouderingsziekten AK 't Gooi	23.406	3.250	-	26.656	3.250
510078 - Grendos fonds	34.822	-	4.000	30.822	-4.000
510256 - Revafonds	106.735	-	94.747	11.988	-94.747
510240 - M20	78.193.281	16.868.566	3.620.447	91.441.400	13.248.119
Totaal Grants	78.544.292	16.871.816	3.748.353	91.667.755	13.123.463
Beurzen					
510050 - Eric Bleumink Fonds	553.766	87.537	164.965	476.338	-77.428
510243 - Archivist Training Fund	27.915	10.070	-	37.985	10.070
Totaal Beurzen	581.681	97.607	164.965	514.323	-67.358
Prijzen					
510231 - Beste docent van het jaar (COWOG Fonds)	123.726	-	10.000	113.726	-10.000
510232 - Beste scriptie Institutional Investment Management	30.208	-	-	30.208	-
510233 - Beste dissertatie van het jaar (Wierenga-Rengerink Fonds)	7.513	7.500	7.500	7.513	-
Totaal Prijzen	161.447	7.500	17.500	151.447	-10.000
Totaal bestemmingsfondsen	79.287.420	16.976.923	3.930.818	92.333.524	13.046.105

Bijlage 2: Baten en lasten UEF

Staat van baten en lasten 2022

	Realisatie YTD 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Baten			
Grants	567.581	300.000	9.450.230
Beurzen	113.886	125.000	0
Prijzen	7.500	50.000	0
Overig	8.386	654.000	0
Som van de baten	697.352	1.129.000	9.450.230
Lasten			
(Besteed aan doelstellingen)			
Grants			
J.P. Nater Fonds	29.159		0
DigiFonds Noord	15.000		0
Grendos fonds	4.000		0
Kromfonds	19.224		0
Chirality and Motion, From the Origin of Life to Smart Medicines	2.500.000		0
Restoring Access to Memories	62.000		0
Lymfeklierkanker onderzoek	81.388		0
Grutto Onderzoek	9.000		0
Lymfeklierkanker onderzoek	15.112		1
Rudi Drent Chair for Global Flyway Ecology	35.000		0
Fugel Earth, an observatory for global ecological change	25.000		0
CoCost	350.000		0
Bird Eyes Centre	250.000		0
Revafonds	94.747		0
M20	870.000		0
Totaal Grants	4.359.63	5.710.000	0
Beurzen			
Eric Bleumink Fonds	163.423		0
Groninger Universiteitsfonds	8.798		0
IGEM	2.022		1
Totaal Beurzen	174.243	170.000	
Prijzen			
Beste docent van het jaar (COWOG Fonds)	10.000		0
Beste dissertatie van het jaar (Wierenga-Rengerink Fonds)	7.500		0
Totaal Prijzen	17.500	20.000	

	Realisatie YTD 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Overig			
Onderwijs en onderzoek algemeen	3.500		0
Totaal Overig	3.500		
Totaal besteed aan doelstellingen	4.554.873	5.915.000	1.635.648
Wervingskosten			
KN Porti	7		0
KN Kantoorbenodigdheden	1.468		0
KN Overige kantoorkosten	370		0
KN Drukwerk	-		0
KN Kosten automatisering	1.746		0
KN Abonnementen en contributies	9.258		0
KN Betalingskorting crediteuren	-		0
KN Accountantskosten	15.748		0
KN Administratiekosten	16.503		0
KN Notariskosten	6.751		0
KN Betalingsverschillen	-21		0
KN Advieskosten	136.518		0
KN Bankkosten	1.763		0
KN Overige algemene kosten	42.812		0
Kosten beheer en administratie	232.922	594.000	258.151
Som van de lasten	4.787.796	6.509.000	1.893.799
Percentage algemene kosten in verhouding tot bestedingen			
Totale wervingskosten	0		
Kosten beheer en administratie	232.922		
Totaal besteed aan doelstellingen	4.554.873		
Percentage wervingskosten t.o.v. bestedingen	0,0%		
Kosten beheer en administratie t.o.v. bestedingen	5,1%		
Saldo voor financiële baten en lasten	-4.090.443	-5.380.000	7.556.431
Totaal Saldo financiële baten en lasten	-8.470.262	6.745.856	-5.370.034
Saldo van baten en lasten	4.379.818	1.365.856	12.926.465

UEF Ubbo
Emmius
Foundation

rijksuniversiteit
 groningen